

บทความวิจัย

ประธานาธิบดีอินเดีย : พหุลักษณะและปณิธาน

อภิรัฐ คำวัง*

นักปฏิบัติการวิจัย ศูนย์การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

*aphirat.kam@mahidol.edu

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการศึกษาอิสระและนำเสนอเรื่องการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินเดีย ตั้งแต่การสถาปนาประเทศถึงปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สังคมพหุลักษณะของอินเดียและปณิธานทางสังคมผ่านตำแหน่งประธานาธิบดี โดยเก็บข้อมูลระดับทุติยภูมิและระดับตติยภูมิ จากหน่วยงานรัฐและสำนักข่าวอินเดีย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึง (ก) ความสำคัญของการคัดเลือกผู้สมัครที่เหมาะสมโดยพรรคการเมืองและพันธมิตร ซึ่งเป็นตัวแปรในการกำหนดหรือไม่ว่าจะส่งเสริมอัตลักษณ์ทางการเมือง (ข) การเลือกของคณะเลือกตั้งเป็นขั้นตอนตัดสิน มุ่งเป้าตามความนิยมของพรรค (ค) บริบททางการเมือง สังคม และการเปลี่ยนยุค ส่งผลให้เกิดการปรับสูตรการคัดเลือกบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางสังคมตามปรารถนา นี่จึงเป็นการแสดงออกถึงพหุลักษณะและเอื้อให้อัตลักษณ์ของบุคคลเป็นต้นแบบเป็นปณิธานทางสังคม และสร้างแรงกระเพื่อมเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้น ตำแหน่งประธานาธิบดีอินเดียจึงมีบทบาทสำคัญในการเชิดชูสังคมพหุลักษณะ เคารพต่อวรรณะชาติพันธุ์ และศาสนา โดยเฉพาะกรณีหลัง ค.ศ.2000 เมื่อตำแหน่งประธานาธิบดีได้แสดงออกมากขึ้นและน่ายกย่องกับบทบาททางสังคมวัฒนธรรมในอินเดีย

คำสำคัญ: อินเดียศึกษา, การเมืองการปกครองอินเดีย, สังคมพหุลักษณะ, พหุวัฒนธรรมนิยม, ลดความเหลื่อมล้ำ

วันที่รับ: 8 พฤศจิกายน 2565
วันที่แก้ไข: 8 พฤษภาคม 2566
วันที่ตอบรับ: 24 พฤษภาคม 2566

บรรณาธิการ: บัณฑิต จันทร์โรจน์กิจ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

สิทธิ์: สัญญาอนุญาตแบบครีเอทีฟ
คอมมอนส์ - แจกจ่ายได้ ต้องอ้างอิง
ไม่แก้ไขดัดแปลง ไม่ใช่เพื่อการค้า

ลิขสิทธิ์: บทความนี้เป็นลิขสิทธิ์ของ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

การอ้างอิง: อภิรัฐ คำวัง. 2566.
“ประธานาธิบดีอินเดีย : พหุลักษณะ
และปณิธาน”. วารสารสังคมศาสตร์
53 (1): 131-60. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/ssjpolsci/article/view/1058>.

ข้อความที่ปรากฏทั้งหมดในบทความ
เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่
ความเห็นของหน่วยงานวารสารผู้
จัดพิมพ์

RESEARCH ARTICLE

The Indian Presidency: Pluralism and Aspirations

Aphirat Kamwang*

Researcher of Centre for Bharat Studies (Indian Studies), Research Institute for Languages and Cultures of Asia (RILCA), Mahidol University, Salaya, Budhmonthon, Nakhon Pathom, Thailand 73170

*aphirat.kam@mahidol.edu

Abstract

This article is an independent study and introduction to Indian presidential elections from the country's founding up to the present. The objective is to analyze Indian social pluralism and aspirations through the Presidential Office by collecting secondary and tertiary levels of information from Indian government offices and news agencies. The study results reveal: (a) the importance of selecting the right candidate by a political party and its allies, which is a variable in determining whether or not they can reinforce the party's political identity; (b) the electoral college vote is a procedure that determines which direction the party would lean; and (c) the political context, society and changing times all affect the formulation for selecting an individual with the desired social identity. This expresses pluralism and helps identify an individual who can lead by example. Such a person can be aspirational for the society and set off ripples of creativity. Therefore, the position of President of India plays significant a part in helping to reinforce Indian pluralism with respect to caste, ethnicity and religion. This is especially the case post-2000, since when the position of president has played a more active and admirable socio-cultural role in India.

Keywords: *Indian Studies, Indian politics, plural society, Multiculturalism, reduced inequalities*

Received: Nov 8, 2022

Revised: May 8, 2022

Accepted: May 24, 2023

Editor: Pandit Chanrochanakit
Faculty of Political Science,
Chulalongkorn University

License: [Creative Commons](#)
[License: Attribution–](#)
[NonCommercial-NoDerivatives;](#)
[\(CC-BY-NC-ND 4.0\)](#)

Copyright: ©2023 Faculty of
Political Science, Chulalongkorn
University

Citation: Kamwang, Aphirat.
2023. "The Indian Presidency:
Pluralism and Aspirations".
Journal of Social Sciences 53
(1). 131-60. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/ssjpolsci/article/view/1058>.

*All statements in this article
are the opinions of the
authors. It is not the opinion of
the publisher of the journal.*

บทนำ

อำนาจอธิปไตยในการปกครองระบบประชาธิปไตย อันประกอบด้วยฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ สำหรับบทความนี้ได้ศึกษาอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารของอินเดีย จากกรณีการเลือกตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีอินเดีย ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม โดยสมาชิกทั้งสองฝ่ายเป็นคณะผู้เลือกตั้ง (electoral college) ตามรัฐธรรมนูญอินเดีย ค.ศ.1950 และจัดการเลือกตั้งมาแล้ว 16 ครั้ง (ครั้งที่ 1 ค.ศ.1952 ถึงครั้งที่ 16 ค.ศ.2022) ในแต่ละครั้งได้เลือกประธานาธิบดีที่มีอัตลักษณ์หนึ่ง ๆ เมื่ออินเดียผ่านมาระยะเวลากว่า 7 ทศวรรษแล้ว ตำแหน่งสำคัญนี้ก็สามารถสะท้อนให้เห็นถึงองค์รวมของความเป็นสังคมพหุลักษณะของอินเดียและปณิธานของอินเดีย

ในกระบวนการก่อนการเลือกตั้งนั้น ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนสำคัญยิ่ง สืบเนื่องจากการคัดสรรบุคคลที่จะชิงตำแหน่ง บัญญัติไว้ว่า บุคคลนั้นต้องมาจากการเสนอชื่อและได้รับการรับรองจากสมาชิกรัฐสภา ไม่ต่ำกว่า 50 ราย ด้วยประการนี้ส่งผลให้กลไกได้เริ่มต้นจากพรรคการเมืองและฝ่ายพันธมิตรทางการเมือง มีบทบาทในการคัดสรรบุคคล โจทย์สำคัญก็คือ จะคัดสรรอัตลักษณ์ใดและอย่างไร ทำให้ประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีที่ผ่านมา ได้กลายเป็นภาพสะท้อนที่ทำให้เห็นถึงสังคมพหุลักษณะของอินเดีย รวมทั้งปณิธานและวิสัยทัศน์ของอินเดีย แต่อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งในแต่ละสมัยนั้น บริบททั้งหลายล้วนแปรเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นบริบททางการเมือง บริบททางสังคม และบริบทอื่น ๆ อันส่งผลต่อปณิธานในการคัดสรรบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูง ที่ถูกปรับตามบริบทเหล่านั้นด้วยเช่นกัน

บทความนี้จะแสดงผลวิเคราะห์อัตลักษณ์ของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอินเดียในแต่ละสมัย ตลอดจนจุดเปลี่ยนของการปรับภาพลักษณ์และรูปแบบทางอัตลักษณ์ที่เด่นชัดในช่วงสองทศวรรษหลัง ซึ่ง ผู้เขียนได้เริ่มสนใจจากรายที่ 11 (ค.ศ.2002-7) ซึ่งท่านได้รับสมญานามว่า “ประธานาธิบดีของประชาชน” (People’s President) และได้เห็นปรากฏการณ์ทางการเมืองและทางสังคมอินเดียที่ผูกโยงกับตำแหน่งนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาวิเคราะห์สังคมพหุลักษณะและปณิธานทางสังคม กรณีศึกษาบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอินเดีย (จากการเลือกตั้งโดยทางอ้อม ครั้งที่ 1-16 ค.ศ.1952-2022)

วิธีการศึกษา

บทความวิชาการนี้เป็นผลมาจากศึกษาอิสระ ด้านอินเดียศึกษา บูรณาการด้านรัฐศาสตร์กับด้านสังคมวัฒนธรรม

ด้านข้อมูล เก็บข้อมูลในระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ แบ่งข้อมูลเป็น 5 ชุด คือ (ก) ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองอินเดีย ตั้งแต่ช่วงการสถาปนาสาธารณรัฐ รัฐธรรมนูญอินเดียที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การเลือกตั้งประธานาธิบดีอินเดีย อัตชีวประวัติบุคคลสำคัญ (ข) รายงานและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งอินเดีย (Election Commission of India) (ค) เหตุการณ์ปัจจุบันคือ การเลือกตั้งประธานาธิบดีอินเดียและรองประธานาธิบดีอินเดีย ครั้งที่ 16 ค.ศ.2022 จากการรายงานสถานการณ์ทางการเมืองของสำนักข่าวอินเดียในรูปแบบออนไลน์ ทั้งบทสัมภาษณ์และบทวิเคราะห์ เช่น “India Today”, “Outlook India”, Twitter “President of India” (ง) ข้อมูลเฉพาะด้านสังคมวัฒนธรรมและศัพทเฉพาะ

ช่วงระยะเวลาของข้อมูล ศึกษาองค์รวมและเป็นพลวัต โดยศึกษาการเลือกตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีอินเดียทั้งหมด (ตั้งแต่สภาร่างรัฐธรรมนูญอินเดีย ค.ศ.1950 และตามรัฐธรรมนูญอินเดีย ค.ศ.1952) รวม 15 ราย ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะทำให้เห็นถึงแนวคิดของการคัดสรรบุคคลที่จะดำรงตำแหน่ง

ผู้เขียนพิจารณาแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก ช่วงกึ่งศตวรรษแรกของอินเดีย ระหว่างครั้งที่ 1 ค.ศ.1952 ถึงครั้งที่ 11 ค.ศ.1997 และระยะที่สอง ช่วงสองทศวรรษปัจจุบัน ระหว่างครั้งที่ 12 ค.ศ.2002 ถึงครั้งที่ 16 ค.ศ.2022 ทั้งสองระยะมีความแตกต่างกัน คือ ครั้งที่ 12 เป็นจุดเริ่มต้นใหม่ของการอาศัยมติที่ประชุมของฝ่ายพันธมิตรพรรคการเมือง เพื่อเสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสมซึ่งถูกคัดเลือกแล้วเพียงชื่อเดียว แทนการเสนอชื่อจากพรรคใดเพียงพรรคเดียว ถือเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบที่มีนัยสำคัญ และเห็นฐานเสียงที่ค่อนข้างชัดเจนตั้งแต่ขั้นตอนการเสนอชื่อบุคคล

ขั้นตอนการศึกษา

- (1) ศึกษารัฐธรรมนูญอินเดียที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง รูปแบบการเลือกตั้ง การเลือกตั้งประธานาธิบดีอินเดียทั้งหมด ตำแหน่งสำคัญ ศัพท์เฉพาะ อัตชีวประวัติบุคคลสำคัญ สูตรการคำนวณคะแนนเสียงกรณีการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินเดีย
- (2) ติดตามประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งอินเดียในการเลือกตั้งปัจจุบัน การรายงานข่าวทางการเมือง บทวิเคราะห์และบทสัมภาษณ์ ติดตามสื่อสังคมออนไลน์ของบุคคลสำคัญและพรรคการเมืองสำคัญ เฉพาะช่วง 4 เดือนในการเลือกตั้ง (มิถุนายน – กันยายน ค.ศ.2022)
- (3) ประมวลข้อมูลตามช่วงเวลาและวิเคราะห์จุดเปลี่ยนสำคัญ จุดเด่นที่เกิดขึ้น ผลกระทบ

เชิงอุดมการณ์ทางการเมือง มิติพหุลักษณะและพหุวัฒนธรรมนิยม

ด้านชื่อบุคคล ในบทความนี้เน้นแสดงชื่อตามที่เรียกขานของอินเดีย บางชื่อเป็นภาษาถิ่น บางชื่อภาษาอินเดียออกเสียงไม่ตรงกับชื่อภาษาอังกฤษ ตัวอย่าง (ก) นีลัม (Neelam) มาจาก “นิล” (ข) เยล (Zail) เป็นชื่อเฉพาะ ภาษาปัญจาบี (Punjabi) แต่ปกติไม่มีชื่อนี้ (ค) มุขรจี (Mukherjee) เฉพาะ “มุข” มาจาก “มุขย์” ส่วนชื่อมีอักษร ด ให้ออกเสียงตรงชื่อ เช่น โมดิ (Modi) ยกเว้นชื่อที่นิยมใช้ ท แล้ว เช่น อินทิรา (Indira)

ทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำ และกรอบแนวคิดของปณิธานกับพหุลักษณะ

ตามที่ทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำ (Trait Leadership Theories) อธิบายถึงผู้นำที่มีคุณลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ สติปัญญา (intelligence) ความมั่นใจตนเอง (self-confidence) ความมุ่งมั่นตั้งใจ (determination) ความซื่อสัตย์ (integrity) และความเป็นกันเอง (sociability) ทั้งห้าคุณลักษณะนี้ ถือเป็นมูลฐานของผู้นำที่ถูกกล่าวถึงในปัจจุบัน ผู้เขียนพิจารณาว่า เป็นคุณลักษณะสามัญของผู้นำที่ถูกกล่าวถึงในบทความนี้ ขณะเดียวกัน ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theories) ก็อธิบายถึงปัจจัยภาวะผู้นำ ประกอบด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (idealized influence charisma) การสร้างแรงบันดาลใจ (inspirational motivation) การกระตุ้นทางปัญญา (intellectual stimulation) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (individualized consideration) ทั้งสี่ปัจจัยนี้ ถือเป็นมูลฐานอย่างเฉพาะเจาะจงของผู้นำที่จะมีบทบาทขับเคลื่อนผลักดันให้ผู้ตาม พร้อมก้าวไปสู่อนาคต (Northouse, 2003, 18-20, 174-176)

นอกจากนี้ ภาวะผู้นำแบบบารมี (Charismatic Leadership) ก็ถูกกล่าวถึงด้วย เป็นแบบที่มุ่งอธิบายถึงความสามารถพิเศษของผู้นำที่ก่อให้เกิดอำนาจบารมี จากผลการศึกษาตามทฤษฎีของเฮาส์ (House's Theory) อธิบายเรื่องการก่อเกิดตัวแบบ (role modeling) ซึ่งก่อเกิดผ่านกระบวนการนำเสนอของผู้นำ เพื่อจะสร้างสรรค์เชิงคุณค่าและความเชื่อมั่น แล้วส่งผลกระทบต่อผู้ตาม การมีบุคคลต้นแบบของผู้นำถือเป็นการสร้างภาพลักษณ์ (image building) ที่ประสงค์จะได้ผลอันทรงพลัง สมบูรณ์ และยอดเยี่ยม (Hava & Kwok-bun, 2012, 2-5) ส่วนใหญ่แล้วจะเกิดขึ้นกับผู้นำทางการเมือง การศาสนา และการเรียกร้องสิทธิ ตัวอย่างบุคคลสำคัญชาวอินเดีย เช่น มหาตมา คานธี (Mahatma Gandhi, ค.ศ. 1869-1948) ตลอดจนภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ (Servant Leadership) ตามทฤษฎีภาวะผู้นำแบบหนึ่งในปัจจุบัน สอดคล้องกับปรัชญาอินเดียโบราณที่กล่าวถึงการรับใช้สังคมและการเสียสละตนเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น

ผู้เขียนจำแนกคุณลักษณะภาวะผู้นำ 3 ระดับ ดังนี้ (ก) คุณลักษณะสามัญ เป็นมูลฐานของผู้นำระดับประธานาธิบดีอินเดียซึ่งผ่านการคัดสรรแล้วให้ได้เป็นผู้ชิงตำแหน่ง

บุคคลจึงมาจากฐานของผู้บริหารภาครัฐระดับสูง เช่น ผู้ว่าการรัฐ รัฐมนตรี และมีคุณธรรมจริยธรรมตามจารีตประเพณี (ข) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจและแบบบารมี สามารถเป็นต้นแบบทางสังคม ที่เกิดขึ้นก่อนหรือหลังจากการดำรงตำแหน่งก็ได้ (ค) คุณลักษณะที่น่าอัศจรรย์ พิจารณาจากองค์ประกอบที่หลากหลายในบุคคลใด ๆ ทั้งคุณลักษณะสามัญและการเป็นที่พึงประสงค์ แต่ไม่มุ่งเน้นแบบบารมี ทว่า สัมพันธ์กับเรื่องปณิธานทางสังคม สามารถเป็นผู้แทนอัตลักษณ์หนึ่งในสังคมพหุลักษณะ และบริบททางสังคม เช่น กรณีสตรี กรณีชาติพันธุ์

ปณิธานทางสังคม บุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีจะสามารถขับเคลื่อนให้เกิดปณิธานได้นั้น อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการทางสังคมที่มีแนวโน้มและมีความมุ่งมั่นปรารถนาที่จะเห็นคุณค่าจากบุคคลหนึ่ง ๆ หรืออาจเกิดจากการสร้างสรรค์ของบุคคลในวาระ หากสามารถจรรโลงคุณค่าทางสังคมไว้ได้แล้ว ก็ส่งผลเชิงสร้างสรรค์ต่อการพัฒนาประเทศ เป็นภาพลักษณ์ของตำแหน่ง ซึ่งสังคมปรารถนา “ประธานาธิบดีของประชาชน” ดังนั้น จึงกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญหนึ่งที่บุคคลน่าจะพึงมีหรือน่าจะกระทำได้ ก็จะถูกคัดสรรเป็นผู้ชิงตำแหน่ง ผลงานของบุคคลในทุกวาระจะถูกสั่งสมให้เป็นองค์รวมของปณิธานกับตำแหน่ง

ขณะเดียวกัน **พหุลักษณะ** ก็ถูกพิจารณาด้วย โดยเฉพาะพหุลักษณะทางวัฒนธรรม (cultural pluralism) หรือสังคมพหุลักษณะ (plural society) ที่มีความหลากหลายลักษณะเป็นมูลฐานและอยู่ร่วมกันในสังคมใหญ่ ได้แก่ วัฒนธรรม ภาษา ศาสนา เพื่อที่จะมุ่งพิจารณาพหุวัฒนธรรมนิยม (Multiculturalism)

พหุวัฒนธรรมนิยมให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนตามแนวคิดเสรีนิยม ไม่ว่าจะชนกลุ่มใดก็ตามสามารถแสดงอัตลักษณ์ ภาษาและวัฒนธรรมของตนได้อย่างมีอิสระภาพ โดยเฉพาะวัฒนธรรมของชนกลุ่มรอง ที่จะทำให้เกิดพหุลักษณะทางวัฒนธรรม ด้วยสิทธิและบนมูลฐานของความเสมอภาค สังคมเข้าใจร่วมกันและยอมรับ มิใช่แบ่งแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะต่างกันด้วยบริบททางประวัติศาสตร์ก็ตาม สิทธิและอิสระภาพของท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในอินเดียสามารถจะมอบเป็นความยุติธรรมด้วยความเสมอภาค จะทำให้รัฐขนาดใหญ่สามารถแสดงศักยภาพของความเสมอภาคให้กับชุมชนได้ รวมถึงการให้คุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม จะส่งเสริมให้ปรับปรุงคุณภาพชีวิตและให้ได้รับประสบการณ์ที่งดงาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี การนำเสนอกลุ่มชาติพันธุ์มักจะเกี่ยวพันกับการนำเสนอภาพลักษณ์ของความเป็นประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ความเป็นพลเมือง ซึ่งควรจะนำเสนอสม่ำเสมอ แน่นนอน และยั่งยืน (Kymlicka 2012, 10-25, 107-135) ขณะเดียวกัน สังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม ศาสนา ทำให้ขึ้นอยู่กับว่าสังคมนั้นจะให้การยอมรับความเป็นพหุในระดับใด การยอมรับถือจึงเป็นการเพิ่มพื้นที่ทางสังคม ให้กลุ่มชนสามารถแสดงอัตลักษณ์ของตน อย่างหลากหลาย สั้นไหล ซับซ้อน

เป็นการเปิดพื้นที่ทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ทางความรู้ พื้นที่ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และพื้นที่ด้านความมั่นคงของการดำรงชีวิต (Anan Ganjanapan 2012, 79-134)

ดังนั้น ความเป็นสังคมพหุลักษณะที่ติดตัวอยู่กับประธานาธิบดี จึงสามารถนำเสนอเชิดชูกลุ่มชนหนึ่ง ๆ ที่เป็นผลมาจากการคัดสรรอัตลักษณ์ เมื่อผสานทั้งปณิธานทางสังคมกับความเป็สังคมพหุลักษณะไว้ในตำแหน่งแล้ว จึงเป็นการมุ่งเสนอกลุ่มทางชาติพันธุ์ วรรณศาสตร์ และลักษณะอื่น ๆ ให้เป็นผู้แทนสังคมพหุลักษณะ

ศัพท์สำคัญของการเมืองการปกครองอินเดีย

การทำความรู้จักกับศัพท์เฉพาะทางการเมืองการปกครองของอินเดีย สามารถจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในบริบททางประวัติศาสตร์และรูปแบบทางสังคม โดยได้คัดสรรศัพท์ภาษาฮินดี (Hindi) ภาษาราชการกลาง ซึ่งศัพท์ส่วนหนึ่งใกล้เคียงภาษาไทย (ที่มีใช้ในภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต) แต่บริบทก็แตกต่างกันไป

ศัพท์ด้านการปกครอง ขอเริ่มต้นด้วย (ก) “ราช/راج” (राज) แปลว่า อาณาจักร (ข) “ราชา/राजा” (राजा, raja) แปลว่า ตำแหน่งผู้ปกครอง ราชา (ค) “ราชยะ/राज्य” (राज्य) แปลว่า รัฐ อาณาจักร อำนาจ ฯลฯ (Parikh 2007, 725, 727) อนึ่ง คำว่า “กษัตริย์” เป็นชื่อวรรณะหนึ่งตามคติศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ในชุมชนอินเดียเดิมนั้น ปกครองด้วยระบบ “ปันจาเยตี ราช” (पंचायती राज, Panchayati Raj) เป็นบทบาทอำนาจการปกครองโดยยะตีทั้งห้า ปัจจุบันเป็นสภาหมู่บ้าน และมีกระทรวงปัญจาเยตี ราช (Ministry of Panchayati Raj) ซึ่งคำว่า “ปันจ” (ปัญจ) แปลว่า ห้า “ยะตี” แปลว่า ผู้ทรงศีล

ในสมัยอังกฤษปกครองนั้น หลังจากเหตุจลาจลต่อต้านผู้ปกครองอังกฤษ ค.ศ. 1858 ในฐานะบริษัทอีสต์อินเดีย (East India Company) ก็ส่งผลให้ถ่ายโอนอำนาจกลับไปเป็นอำนาจโดยตรงจากรัฐสภาอังกฤษ และทำให้ระบบเกิดใหม่ “บริติช ราช” (British Raj) จนกระทั่ง เมื่ออินเดียได้รับเอกราช ค.ศ. 1947 แล้ว ภายหลังได้เขตการปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็นรัฐ (state) กับดินแดนสหภาพ (Union Territory)

ศัพท์เกี่ยวกับสภา (ก) “สภา” (सभा) ภาษาไทยก็ใช้สอดคล้องกัน (ข) สภาผู้แทนราษฎรเรียกว่า “โลกสภา” ตามศัพท์แปลว่า สภาแห่งประชาชน เป็นสภากลาง (Low Chamber/House of Assembly/Federal Assembly) คำว่า “โลก” (लोक) แปลว่า ประชาชน โลก (ข) “ราชยสภา” แปลว่า สภาแห่งอำนาจปกครอง เป็นสภาสูง (Upper

Chamber/Council of State) (ค) “วิธาน” (विधान) แปลว่า กฎหมาย การออกกฎหมาย ฯลฯ ทำให้รัฐธรรมนูญเรียกว่า “สันวิธาน” (संविधान) ในการร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรกนั้น สภาร่างรัฐธรรมนูญแห่งอินเดีย (Constituent Assembly of India) เรียกว่า “ภารตียะ สันวิธาน สภา” (भारतीय संविधान सभा) ซึ่งคำว่า “ภารต” เป็นประเทศอินเดีย และ “ภารตียะ” เป็นชาวอินเดีย (Parikh 2007, 629, 789-790)

ศัพท์ชื่อตำแหน่งปัจจุบัน (ก) ประธานาธิบดี เรียกว่า “ราชฐระปะติ” (राष्ट्रपति) ซึ่ง “ราชฐระ” (राष्ट्र) แปลว่าชาติ ประเทศ “ปะติ” (पति) แปลว่าสามี เจ้านาย ส่วนรองประธานาธิบดี เรียกว่า “อุปราฐฐระปะติ” (उपराष्ट्रपति) คำว่า “อุป” แปลว่าลำดับรอง ใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย (ข) รัฐมนตรี เรียกว่า “มนตรี” (मंत्री, mantri) และนายกรัฐมนตรี เรียกว่า “ประธานมนตรี” (प्रधानमंत्री) (Parikh 2007, 98, 456, 643, 730)

ส่วนการปกครองระดับรัฐนั้น รัฐบาลกลางแต่งตั้งผู้ว่าการรัฐเรียกว่า “ราชยะपाल” (राज्यपाल) ขณะเดียวกัน ก็ยังมีการเลือกตั้งโดยตรงในระดับรัฐ เป็นสภาท้องถิ่นเรียกว่า “วิธานสภา” (กรณีสภาเดียว) แปลว่า สภานิติบัญญัติ ตำแหน่งสูงสุดเรียกว่า “มุขยมন্ত্রী” (मुख्यमन्त्री, Chief Minister) ซึ่ง “มุขยะ” (मुख्य) แปลว่า เจ้าชาย ประธาน ฯลฯ เฉพาะบางรัฐขนาดใหญ่เป็นกรณีสภาคู่ อีกสภาหนึ่งเรียกว่า “วิธาน ปริษัด” (विधान परिषद) มาจากการคัดสรรและการแต่งตั้ง ซึ่ง “ปริษัด” ก็แปลว่า สภา (Parikh 2007, 686, 725, 727)

ศัพท์ที่มีความหมายว่าพรรคการเมือง ปัจจุบันใช้หลายคำ กรณีสภาศัพท์ภาษาอังกฤษ “party” ส่วนกรณีสภาศัพท์ภาษาของอินเดีย (ก) “ดัล” (दल, dal) (ข) “โมร์ชะ” (मोर्चा, morcha) แปลว่า แนวหน้า (Front) ทำงานกับพรรคหรือเป็นอิสระก็ได้ ดังนั้น จะเห็นชื่อพรรคส่วนใหญ่ใช้อักษรย่อ P, D, M, F

ทบทวนวรรณกรรม

รัฐสภาอินเดียเป็นแบบสหภาพแห่งรัฐ (Federal Legislature) เป็นสภาคู่ แบ่งเป็นสภาล่าง-โลกสภา และสภาสูง-ราชยสภา ซึ่งพัฒนาการของสมัยบริติช ราช กำหนดให้แต่งตั้งผู้แทนชุมชนทางศาสนา (Majumdar, Raychaudhuri, and Datta 2009, 909) ปัจจุบันรัฐธรรมนูญอินเดีย ค.ศ.1950 บัญญัติให้รัฐบาลอินเดียเป็นรัฐบาลในระบบสหภาพแห่งรัฐ แต่ก็แตกต่างจากสหพันธรัฐของสหรัฐอเมริกา ต้นแบบระบบของอินเดียได้วางอยู่

บนพื้นฐานที่ได้แม่แบบจากแคนาดา รัฐบาลในระบบสหภาพแห่งรัฐนั้นอำนาจทั้งหมดได้ถูกกระจายออกไประหว่างศูนย์กลางและรัฐต่าง ๆ ที่สำคัญระบบสหภาพแห่งรัฐได้รับการพิจารณาว่ามีความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าระบบรัฐบาลเดี่ยว (Jaran Maluleem 2016, 25)

ขณะเดียวกัน อำนาจของประธานาธิบดีก็มีความคล้ายคลึงกับสถาบันกษัตริย์ของอังกฤษ (British Monarch) ทำให้มีหน้าที่เป็นประธานในการพิธี ให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรี (โลกสภา) ส่วนหน้าที่อีกประการหนึ่งนั้น สามารถมอบความยุติธรรมเพื่อผดุงรักษาและบริการสังคม มีบทบาทสำคัญต่อการพิจารณาเพื่อแก้ไขปัญหาชาติ (Penthala 2017) สามารถใช้อำนาจทางพิธีการและอยู่เหนือการเมือง ไม่ให้เป็นตัวแทนของพรรคโดยเฉพาะพรรคที่มีเสียงข้างมาก แม้ว่าประธานาธิบดีมักจะถูกสนับสนุนโดยผู้นำพรรคเสียงข้างมาก แต่มาตรา 53 ของรัฐธรรมนูญฯ ได้ให้อำนาจบริหารของรัฐบาลกลางเป็นของประธานาธิบดี สามารถเป็นผู้ใช้โดยตรงหรือผ่านทางเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ขึ้นตรงต่อประธานาธิบดีก็ได้ ทำให้ประธานาธิบดีมักจะทำตามคำแนะนำ เช่น ด้านบริหารจะใช้อำนาจผ่านคณะรัฐมนตรี โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้แนะนำให้ใช้อำนาจในเรื่องหนึ่ง ๆ (Panote Nantiyakoon 2014, 36-38)

อย่างไรก็ดี การเลือกตั้งประธานาธิบดีในรัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้บัญญัติรายละเอียดขั้นตอนในการเสนอชื่อบุคคลที่จะดำรงตำแหน่ง บัญญัติไว้เฉพาะคุณสมบัติพื้นฐาน ทำให้เมื่อใดก็ตามที่มีการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายของรัฐบาลหรือฝ่ายรัฐบาล ยังส่งผลต่อการเลือกตั้งประธานาธิบดี (Srivastava 1994) บทความนี้จะแสดงรายละเอียดที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายมิติ โดยเฉพาะการเสนอผู้สมัครที่มีนัยสำคัญก่อนการเลือกตั้ง

อินเดียในบางบริบท

บริบทสำคัญเป็นเรื่องรัฐธรรมนูญอินเดีย ค.ศ.1950 การเลือกตั้งประธานาธิบดีอินเดีย และอัตลักษณ์ของประชากร มีรายละเอียดดังนี้

จุดเริ่มต้นตามรัฐธรรมนูญอินเดีย ค.ศ.1950 สู่กระบวนการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินเดียครั้งแรก

บริบทก่อนการสถาปนารัฐธรรมนูญ : เริ่มต้น 9 ธันวาคม ค.ศ.1946 ได้สถาปนาสภาร่างรัฐธรรมนูญอินเดีย (การะติยะ สันนิทาน สภา) และกำหนดวันยุบสภาเป็นวันลงนาม 24 มกราคม ค.ศ.1950 ในระหว่างนั้น 15 สิงหาคม ค.ศ.1947¹ เป็นวันประกาศ

¹การแบ่งแยกประเทศ 14 สิงหาคม ค.ศ.1947 สถาปนาสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน เป็น 2 พื้นที่คือ ปากีสถานตะวันตก-ปากีสถาน และปากีสถานตะวันออก-บังกลาเทศ (ค.ศ.1971) ซึ่งเดิมคือเบงกอลตะวันออก (เบงกอล

อิสรภาพจากบริติช ราช ทำให้ตั้งแต่นั้นถึงวันสถาปนารัฐธรรมนูญ 26 มกราคม ค.ศ. 1950 อินเดียเป็นอาณานิคมอิสระ (free dominion) นาน 2 ปี 11 เดือน

สภาร่างฯ ประกอบด้วยผู้แทน 229 ราย จาก 12 จังหวัดในขณะนั้น ขอ ยกตัวอย่างมัทราส² เป็นศูนย์กลางอินเดียได้ มีผู้แทนสูงสุด 49 ราย (India, Centre for Law & Policy Research 2017) สภาร่างฯ ได้เลือกศรี³ ดร.ราเชนดรา ประสาท (Shri Dr. Rajendra Prasad, ค.ศ.1884-1963) เป็นประธานสภาร่างฯ จากนั้น เมื่ออินเดียได้รับเอกราชแล้ว ศรี ยวหาระลาล เนห์รู (Shri Jawaharlal Nehru, ค.ศ.1889-1964) ได้เป็นนายกรัฐมนตรีอินเดียรายแรก แต่กระนั้น สภาร่างฯ ก็ได้เลือกบุคคลที่เป็นประธานสภาร่างฯ ให้เป็นประธานาธิบดีอินเดียรายแรก (24 มกราคม ค.ศ.1950 หรือ 2 วันก่อนสถาปนารัฐธรรมนูญ)⁴

บริบทหลังการสถาปนารัฐธรรมนูญ : ตามรัฐธรรมนูญอินเดีย ค.ศ.1950 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดี ค.ศ.1952 บัญญัติคุณสมบัติของบุคคลเป็นประธานาธิบดีตามมาตรา 58 สรุปได้ว่า (ก) เป็นพลเมืองอินเดีย (ข) มีอายุครบ 35 ปีบริบูรณ์ (ค) ได้รับการรับรองโดยสมาชิกโลกสภา และมาตรา 59 สรุปได้ว่า ไม่เป็นสมาชิกรัฐสภาและวิธานสภา (India, Centre for Law & Policy Research 2022; India, Ministry of Law and Justice 2022)

ขณะเดียวกัน อำนาจของประธานาธิบดีครอบคลุมอำนาจบริหาร นิติบัญญัติ สถานการณ์ฉุกเฉิน การทูต ตุลาการ และการทหาร ขอยกตัวอย่างพอสังเขป ได้แก่ (ก) อำนาจทางนิติบัญญัติ ประธานาธิบดีเป็นองค์ประกอบของรัฐสภา ทั้งโลกสภาและราชยสภา เช่น การแต่งตั้งสมาชิกราชยสภา 12 รายที่มีความชำนาญเฉพาะด้านศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ การสังคมสงเคราะห์ (ข) อำนาจทางบริหาร เช่น การแต่งตั้งผู้ว่าการรัฐ (ค) อำนาจทางการทหาร เป็นผู้บัญชาการสูงสุดของเหล่าทัพ (ง) อำนาจในภาวะฉุกเฉิน เช่น การระงับใช้บางมาตราของรัฐธรรมนูญ เป็นการเฉพาะกิจ (Elections.in 2020)

ตะวันตกคือรัฐเบงกอลตะวันตกของอินเดีย) นอกจากนี้ รัฐมณีปุระ (มณีปุระ) ผ่นวกรรมในรัฐอัสสัมของอินเดีย 15 ตุลาคม ค.ศ.1949

²อินเดียได้เดิมรู้จักในชื่อมัทราส (เจนไน) ต่อมาแบ่งเป็น ค.ศ.1950 รัฐทมิฬนาฑู ค.ศ.1954 ปุฑูเชร์รี ค.ศ.1956 รัฐเกรละ รัฐอานธรประเทศ รัฐมัธยประเทศ รัฐกรณาฏกะ ลักษณะทวีป อันดามันและนิโคบาร์ และ ค.ศ.2014 รัฐเตลังคานา

³ศรี (Shri) เป็นคำยกย่อง ใช้หน้าหน้าชื่อและยศของบุคคลระดับผู้นำที่เป็นบุรุษ ตามคติชาวฮินดู ส่วนศรีมตี (Shrimati ย่อเป็น Smt.) ใช้กับสตรีที่สมรสแล้ว ทั้งนี้ ไม่นิยมใช้กับผู้นำชาวมุสลิม

⁴ดร. บี.อาร์.เอ็มเบดการ์ (Dr. B.R. Ambedkar, ค.ศ.1891-1956) เป็นประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอินเดีย ค.ศ.1947-50 เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงจากวรรณคดี

การเลือกตั้งนั้น บัญญัติในมาตรา 54-55 ว่าเป็นทางอ้อมโดยคณะผู้เลือกตั้ง ประกอบด้วยสมาชิก 2 สภา คือ สมาชิกรัฐสภา (Member of Parliament) วิชานสภา ประจำรัฐและดินแดนสหภาพ (Member of Legislative Assembly) ซึ่งแบ่งตามสภา รัฐสภา ก็คือสมาชิกโลกสภา กับราชสภา ส่วนวิชานสภามีจำนวนสมาชิกตามสัดส่วน ประชากรที่มาจากการสำรวจประชากรอินเดีย ค.ศ. 1971 (India, Centre for Law & Policy Research 2022) ขอยกตัวอย่างจำนวนสมาชิกวิชานสภา เช่น รัฐอุตตรประเทศ 403 ราย รัฐเบงกอลตะวันตก 294 รัฐหิมาจัล 243 ราย กรุงเดลี 70 ราย

การเลือกตั้ง : เมื่อรัฐธรรมนูญ มีผลบังคับใช้แล้ว เริ่มต้นจัดเลือกตั้งทั่วไปของโลก สภาครั้งแรกช่วงตุลาคม ค.ศ.1951 ถึงกุมภาพันธ์ ค.ศ.1952 ในครั้งนั้นพรรค INC⁵ ได้ จัดตั้งรัฐบาล และศรี เนห์รู สมาชิกโลกสภา รัฐอุตตรประเทศ ได้เป็นนายกรัฐมนตรีสมัย แรก (15 เมษายน ค.ศ.1952 ถือเป็นสมัยที่ 2 ตั้งแต่ ค.ศ.1947) จากนั้นได้จัดการเลือกตั้ง ประธานาธิบดีครั้งแรกเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1952 ทำให้ ศรี ดร.ราเชนดรา เป็น ประธานาธิบดีรายแรก (ถือเป็นสมัยที่ 2 ตั้งแต่การเลือกตั้งของสภาว่างๆ)

สำหรับการเมืองในช่วงสองทศวรรษปัจจุบัน ฝ่ายรัฐบาล พรรค BJP⁶ ชนะการ เลือกตั้งโลกสภาครั้งที่ 16 ค.ศ.2014 และครั้งที่ 17 ค.ศ.2019 ด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง เป็น แกนนำร่วมกับพันธมิตรประชาธิปไตยแห่งชาติ (National Democratic Alliance: NDA)⁷ และศรี นาเรนดรา โมดี (Shri Narendra Modi, ค.ศ.1950) รัฐคุชราต เป็นนายกรัฐมนตรี รายที่ 14 เฉพาะครั้งที่ 17 ได้ 303 ที่นั่ง (จาก 543 ที่นั่ง) ร้อยละ 55.80 และฝ่ายรัฐบาล NDA มีสมาชิกโลกสภา เกิน 330 ที่นั่ง รวมทั้งสมาชิกราชสภาเกิน 100 ที่นั่ง (จาก 245 ที่นั่ง) และสมาชิกวิชานสภาเกิน 1,700 ที่นั่ง (จาก 4,033 ที่นั่ง) ในขณะเดียวกัน ฝ่ายค้าน ปัจจุบัน พรรค INC และพันธมิตรฝ่ายก้าวหน้า (United Progressive Alliance: UPA) เคยเป็นฝ่ายรัฐบาลสองสมัยจากการเลือกตั้งโลกสภาครั้งที่ 14 ค.ศ.2004 ครั้งที่ 15 ค.ศ. 2009 (รัฐบาล มานโมฮัน) จากการเลือกตั้งโลกสภาครั้งที่ 17 ค.ศ.2019 UPA เป็นฝ่ายค้าน ประกอบด้วย 22 พรรค สมาชิกโลกสภา 110 ที่นั่ง สมาชิกราชสภา 51 ที่นั่ง สมาชิก วิชานสภา เกิน 1,000 ที่นั่ง ทั้งนี้ UPA ได้ที่นั่งมาจากฐานเสียงจากอินเดียใต้ (Aphirat Kamwang 2020) ส่วนจำนวนพรรคที่เป็นพันธมิตรจะแปรผันไปตามเหตุปัจจัยเสมอ เช่น การเลือกตั้งวิชานสภาตามวาระ

บริบทการเลือกตั้งประธานาธิบดี ครั้งที่ 16 ค.ศ.2022 : คณะกรรมการการ

⁵INC ย่อมาจาก Indian National Congress ก่อตั้ง ค.ศ.1885 เป็นพรรคเก่าแก่ที่สุดของอินเดีย นิยมเรียกว่า พรรค คองเกรส

⁶BJP ย่อมาจาก Bharatiya Janata Party ก่อตั้ง ค.ศ.1980 เริ่มต้นในการเลือกตั้งโลกสภาครั้งที่ 8 ค.ศ.1984

⁷ฝ่ายพันธมิตรทางการเมืองที่สำคัญ คือ (ก) NDA ก่อตั้ง ค.ศ.1998 เริ่มต้นเพื่อสนับสนุนการเลือกตั้งโลกสภา มีพรรค BJP เป็นแกนนำ (ข) UPA ก่อตั้ง ค.ศ.2004 ภายหลังจากการเลือกตั้งโลกสภาแล้ว มีพรรค INC เป็นแกนนำ

เลือกตั้งฯ 8 มิถุนายน ประกาศจำนวนสมาชิกและคะแนนตามสัดส่วน ดังนี้ (ก) สมาชิก
รัฐสภา 776 ราย ค่าคะแนนเสียง 543,200 แบ่งเป็นสมาชิกโลกสภา 543 ราย สมาชิก
ราชสภา 233 ราย ที่ไม่รวม 12 รายจากการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีฯ (ข) สมาชิกวิ
ชานสภา 4,033 ราย ค่าคะแนนเสียง 543,231 แต่ครั้งนี้ดินแดนสหภาพมีสิทธิเฉพาะกรุงเดลี
กับปูทุเชร์รี ยกเว้นจัมมูและกัศมีร์ กับลาดักห์ ดังนั้น ทั้งสามสภาจึงรวม 4,809 ราย ค่า
คะแนนเสียง 1,086,431 หากได้เกินกึ่งหนึ่ง 543,216 ถือเป็นประธานาธิบดีฯ (ECI 2022)

อนึ่ง สำหรับการเลือกตั้งรองประธานาธิบดีโดยคณะผู้เลือกตั้ง กำหนดเฉพาะสมาชิก
รัฐสภาทั้งสมาชิกโลกสภาและราชสภา 788 ราย (นับรวมสมาชิกราชสภา 12 ราย โดย
ประธานาธิบดีแต่งตั้ง) ซึ่งตำแหน่งนี้ปฏิบัติหน้าที่เป็นประธานราชสภาโดยอ้อม

ค่าคะแนนเสียง : การเลือกตั้งประธานาธิบดีได้แบ่งสูตรคำนวณค่าคะแนนเสียงเป็น
สูตรเฉพาะรัฐสภา (โลกสภากับราชสภา) และสูตรเฉพาะวิชานสภา ขอยกตัวอย่างรัฐ
อุตตรประเทศ ที่มีสมาชิกโลกสภา สูงสุด 80 ราย (จาก 543 ราย) ค่าคะแนนเสียง 56,640
สมาชิกวิชานสภา 403 ราย ค่าคะแนนเสียง 83,824 รวมค่าคะแนนเสียง 140,464 หรือ
ร้อยละ 12.7 ของค่าคะแนนเสียงของการเลือกตั้งประธานาธิบดี (ราว 1 ใน 10) ด้วยเหตุนี้
พรรคและสำนักข่าวจะประเมินสถานการณ์แนวโน้มจากรัฐขนาดใหญ่ก่อนวันเลือกตั้งครั้งที่
16 iva ฝ่ายรัฐบาล NDA อาจได้ค่าคะแนนเสียง 57,200 ส่วนฝ่ายอื่นหรือฝ่ายค้าน
UPA อาจได้ค่าคะแนนเสียง 26,624 ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์ค่าคะแนนเสียงจากทุกสภาแล้ว
ผู้สมัครฝ่ายรัฐบาลมีโอกาสได้ค่าคะแนนเสียง 542,737 (Joy 2022) ความชัดเจนเกิดขึ้นได้
อีกจากกรณีที่ฝ่ายใด ๆ ประกาศสนับสนุน

ขอยกตัวอย่างการประเมินค่าคะแนนเสียงก่อนการเลือกตั้งครั้งที่ 16 กรณีแบ่งตาม
ฝ่าย ได้สัดส่วนของฝ่ายรัฐบาล NDA ร้อยละ 49.9 ฝ่ายค้าน UPA ร้อยละ 25.3 และฝ่าย
อื่น ๆ ร้อยละ 24.8 กรณีแบ่งตามสภา จะเห็นสัดส่วนดังนี้ (ก) ค่าคะแนนเสียงของโลกสภา
กับราชสภา ประเมินได้ว่า ฝ่ายรัฐบาล NDA ร้อยละ 57.6 ฝ่ายค้าน UPA ร้อยละ 18.7
และฝ่ายอื่น ๆ ร้อยละ 23.7 (ข) ค่าคะแนนเสียงของวิชานสภา ประเมินได้ว่า ฝ่ายรัฐบาล
NDA ร้อยละ 42 ฝ่ายค้าน UPA ร้อยละ 32 และฝ่ายอื่น ๆ ร้อยละ 26 (Shrivastava
2022)

ลำดับการเลือกตั้งประธานาธิบดีอินเดีย : กรณีการเลือกตั้งครั้งที่ 16 สืบ
เนื่องมาจากประธานาธิบดีรายที่ 14 ครบวาระ 24 กรกฎาคม ค.ศ.2022 ทำให้ต้องจัดการ
เลือกตั้งก่อนครบวาระ และต้องดำเนินการนับจาก 60 วันก่อนวันครบวาระ ดังนั้น จึง
กำหนดการเลือกตั้งนับจาก 15 มิถุนายน ตั้งแต่ขั้นตอนของการประกาศการเลือกตั้ง วัน
สุดท้ายของการเสนอรายชื่อ การตรวจสอบรายชื่อ วันสุดท้ายของการถอดรายชื่อผู้เข้าช
คุณสมบัติ โดยกำหนดการสำคัญคือ 18 กรกฎาคม เป็นวันเลือกตั้ง และ 21 กรกฎาคม

เป็นวันนับคะแนน (ECI 2022) อนึ่ง เมื่อฝ่ายใดประกาศชื่อผู้ชิงตำแหน่งแล้ว บุคคลนั้นก็
จะเริ่มเข้าสู่ระบบการอารักขา

อินเดียในบริบททางด้านอัตลักษณ์ของประชากร

เมื่อ 31 ตุลาคม ค.ศ.2019 อินเดียประกอบด้วย 28 รัฐ และ 9 ดินแดนสหภาพ⁸
(รวม 37) และจากผลสำรวจรวมโนประชากรอินเดีย ค.ศ.2011 มีจำนวน 1,210,569,573
คน (India, Census Population 2022) เมื่อพิจารณาตามสัดส่วนของการนับถือศาสนา
กับการระบุอัตลักษณ์ของบุคคลแล้ว รายละเอียดพอสังเขปดังนี้

ด้านศาสนา : ส่วนใหญ่นับถือศาสนาฮินดู ร้อยละ 79.80 และนับถือศาสนาอิสลาม
ร้อยละ 14.23 ซึ่งนับถือหลักใน 2 ดินแดนสหภาพ (จัมมูและกัศมีร์ ลักษณะทวีป) ส่วนศาสนา
อื่น คือ ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 2.30 นับถือหลักใน 4 รัฐของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (รัฐ
เมฆาลัย รัฐนาคาแลนด์ (นากาแลนด์) รัฐมิโซรัม รัฐอรุณาจัลประเทศ) ศาสนาซิกข์ ร้อยละ
1.72 นับถือหลักในรัฐปัญจาบ ศาสนาพุทธ ร้อยละ 0.7 ศาสนาเชน ร้อยละ 0.37 และ
ศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 0.66 (India, Census Population 2022)

ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ วรรณะ : การสำรวจประชากรอินเดียครั้งแรก ค.ศ.1901 โดยบริ
ติช ราช ขณะนั้นพยายามจะระบุอัตลักษณ์ทางวรรณะของบุคคล แบบสำรวจจึงกำหนด
วรรณะทั้งสี่ตามคติชาวฮินดู แต่กลับทำให้เกิดอคติ ทั้งวรรณะและลักษณะชุมชน
โดยเฉพาะการกำหนดวรรณะให้ชาวมุสลิม แม้จะปรับแก้แบบแล้วใน ค.ศ.1931 แต่ก็ยังไม่
ได้ผล เมื่อรัฐบาลอินเดียสำรวจเอง ค.ศ.1951 ทำให้สามารถระบุกลุ่มทางชาติพันธุ์ วรรณะ
ลักษณะอื่น ๆ ที่สะท้อนสังคมได้ชัดเจน (Bhandari 2013) อนึ่ง ในรัฐธรรมนูญอินเดีย (บริ
ติชราช) ค.ศ.1919 สามารถกำหนดเพิ่มที่นั่งในราชยสภาให้กับวรรณะ Scheduled
Castes (SC) และกลุ่มสตรี ที่มีสัดส่วนร้อยละ 10 ของประชากร (Majumdar,
Raychaudhuri, and Datta 2009, 911)

ด้วยประการฉะนี้ ทำให้มีศัพท์เฉพาะที่แสดงอัตลักษณ์ทางสังคมของบุคคล เป็นไป
ตามที่สังคมดั้งเดิมกำหนดไว้แล้ว ได้ทันทีที่ถือกำเนิด สืบทอดมาจากโคตรเหง้าเหล่ากอ
นั่นคือ โดยทางชาติพันธุ์คือ Scheduled Tribes (ST) ทางวรรณะคือ Scheduled Castes
(SC) และกลุ่มอื่น ๆ คือ Other Backward Class (OBC)

รัฐธรรมนูญอินเดียฯ บัญญัติ “Scheduled Caste” แทนการเรียกด้วยถ้อยคำอื่น ๆ
(ไม่ว่าจะเป็นวรรณะต่ำหรือนอกวรรณะ) แต่ช่วงทศวรรษ 1930-70 เรียก “ฮริจัน”

⁸ สิงหาคม ค.ศ.2019 แบ่งเป็น 29 รัฐ กับ 7 ดินแดนสหภาพ (รวม 36) โดยลดสถานภาพรัฐจัมมูและกัศมีร์ แบ่งเป็น
2 ดินแดนสหภาพคือ จัมมูและกัศมีร์ และลาดักห์ ทำให้ช่วงเลือกตั้งประธานาธิบดีฯ ยังคงอยู่ภายใต้อำนาจของ
ประธานาธิบดีฯ

(Harijan, Children of God)⁹ จากการส่งเสริมของมหาตมา คานธี ซึ่งอ้างตามที่ปรากฏในงานประพันธ์ทางศาสนาภาษาคุชราตี (Gujarati) ทว่า ช่วงทศวรรษ 1980-90 เรียก “ดลิต” (दलित, Dalit) แปลว่า ถูกกดขี่ แล้วเป็นที่นิยมกัน โดยเฉพาะนำไปตั้งชื่อกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมือง (Roychowdhury 2022) แต่กระนั้น ภาษาไทยเรียก “จัณฑาล”

ผลสำรวจกลุ่มทางวรรณะ (SC) ค.ศ.2011 พบว่ามีจำนวน 33.16 ล้านครัวเรือนจาก 179.78 ล้านครัวเรือนของอินเดีย ร้อยละ 18.45 (India, Ministry of Rural Development n.d.) รัฐที่มีรายชื่อวรรณะย่อยจำนวนมากที่สุดคือ รัฐกรณาฏกะ 101 รายชื่อ รัฐโอฑิศา 95 รายชื่อ รัฐทมิฬนาฑู 76 รายชื่อ รัฐอุตตรประเทศ 66 รายชื่อ (India, Ministry of Social Justice & Empowerment n.d.) และผลสำรวจกลุ่มทางชาติพันธุ์ (ST) พบว่ามีจำนวน 104.54 ล้านคน จากประชากรอินเดีย 1,210.56 ล้านคน ร้อยละ 8.6 โดยรัฐที่มีจำนวนกลุ่มทางชาติพันธุ์มากที่สุดคือ รัฐมธยประเทศ 15.31 ล้านคน รัฐมหาราษฏระ 10.51 ล้านคน รัฐโอฑิศา 9.59 ล้านคน ขณะเดียวกัน หากนับสัดส่วนร้อยละของประชากรในแต่ละภูมิภาคแล้ว ส่วนใหญ่เป็นรัฐทั้งแปดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (India, Ministry of Tribal Affairs 2022)

เฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ในบทความนี้กล่าวถึงกรณีเดียวคือ “อาดิวาสี” (आदिवासी, Adivasi) แปลว่า ชาวพื้นเมือง ชนเผ่า แต่ไม่ใช่ชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่ง “วาสิ” แปลว่า ผู้อาศัย “อาดิ” แปลว่า ต้น ที่แรก ตรงกับภาษาไทย “อาทิ” ดังนั้น จึงสื่อความหมายว่าชาวพื้นเมืองที่มีมาตั้งแต่แรก ปัจจุบันอาศัยกระจายอยู่ในอินเดีย เนปาล บังกลาเทศ อาดิवासีประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่เป็นพหุลักษณะทางวัฒนธรรมในอนุทวีปอินเดีย

ประชากรกับพื้นที่ : ขอบแบ่งสัดส่วนตามช่วงจำนวนประชากร ค.ศ.2011 และขอยกตัวอย่างบางรัฐ เพื่อจะเชื่อมโยงให้เห็นถึงสัดส่วนของจำนวนสมาชิกของโลกสภา (ค.ศ. 2019) ราชยสภา และวิธานสภา ดังนี้

(ก) ประชากรเกิน 100 ล้านคน จำนวน 3 รัฐ : ตัวอย่างรัฐอุตตรประเทศ 199.8 ล้านคน มีสมาชิกโลกสภาสูงสุด 80 ที่นั่ง ร้อยละ 14.73 ของโลกสภา มีสมาชิกราชยสภา 31 ที่นั่ง และมีสมาชิกวิธานสภา 403 ที่นั่ง (India, Government of Uttar Pradesh 2022) รัฐนี้เป็นฝ่ายรัฐบาล NDA

(ข) ประชากรเกิน 60 ล้านคน จำนวน 7 รัฐ : ตัวอย่างรัฐเบงกอลตะวันตก 91.2 ล้านคน มีสมาชิกโลกสภา 42 ที่นั่ง และมีสมาชิกวิธานสภา (ค.ศ.2021) 294 ที่นั่ง โดยพรรค

⁹ เป็นชื่อเฉพาะเรียกวรรณะ คำนี้มาจาก (ก) “ฮริ” แปลว่า พระเจ้า (ข) “จัน” แปลว่า ชน คน สามัญ

TMC¹⁰ ได้ที่นั่งส่วนใหญ่ทั้งสองสภา (Elections.in 2020a) รัฐนี้เป็นฐานเสียงของฝ่ายค้าน UPA

(ค) ประชากรเกิน 10 ล้านคน จำนวน 10 รัฐ : ตัวอย่างกรุงเดลี 16.7 ล้านคน มีสมาชิกโลกสภา 7 ที่นั่ง ซึ่งเป็นของพรรค BJP ส่วนสมาชิกวิธานสภา 70 ที่นั่ง (ค.ศ.2020) พรรค AAP¹¹ ได้ 62 ที่นั่ง ส่งผลให้ได้สมาชิกราชนสภา 3 ที่นั่ง ดังนั้น การเมืองของเมืองหลวงจึงแบ่งเป็น โลกสภาเป็นฝ่ายรัฐบาล NDA แต่วิธานสภาเป็นฝ่ายค้าน UPA

(ง) รัฐและดินแดนสหภาพอื่น ๆ มีจำนวนประชากรในแต่ละแห่ง ไม่เกิน 10 ล้านคน

ประธานาธิบดีอินเดีย

ระยะแรก ประธานาธิบดีอินเดียในห้วงกึ่งศตวรรษแรกของอินเดีย (ค.ศ.1952-1997)

จากการเลือกตั้งก่อนการสถาปนารัฐธรรมนูญอินเดีย ค.ศ.1950 1 ครั้ง จนถึงการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญอินเดีย ค.ศ.1952 ครั้งที่ 11 ค.ศ.1997 รวมประธานาธิบดี 10 ราย รายละเอียดดังนี้

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 1 ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 1 ค.ศ.1952 และครั้งที่ 2 ค.ศ.1957 คือ ศรี ดร.ราเชนดรา เป็นประธานาธิบดี 3 สมัย รวม 12 ปี (26 มกราคม ค.ศ.1950 ถึง 13 มิถุนายน ค.ศ.1962) นับจากสภาร่างฯ 1 ครั้ง และตามรัฐธรรมนูญ 2 ครั้ง

ตามประวัติ ท่านเกิดที่รัฐพิหารและเรียนจบสาขากฎหมาย ได้เข้าร่วมพรรค INC และเป็นหนึ่งในผู้นำที่สนับสนุนมหาตมา คานธี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกฎหมายการปลุกคราม ค.ศ.1917 หรือการร่วมเดินสัตยานุเคราะห์เรื่องเกลือที่ต่อต้านบริติช ราช ค.ศ.1931 ส่งผลให้ถูกจับกุมหลายครั้ง (India Today 2020) ในสภาร่างฯ ค.ศ.1946 ได้เป็นประธานสภาร่างฯ ต่อเนื่องกับการได้เป็นประธานาธิบดีจากการเลือกตั้งของสภาร่างฯ ค.ศ.1950 และประธานาธิบดีตามรัฐธรรมนูญ 2 ครั้งแรก

ผู้เขียนวิเคราะห์ว่า ในช่วงทศวรรษแรกของอินเดียนั้น ภาวะผู้นำแบบบารมีเป็นสาระสำคัญ เป็นบุคคลที่ผ่านคุณลักษณะสามัญที่เพียบพร้อม ทั้งผู้นำและนักต่อสู้ทางการเมือง โดยเฉพาะการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของอินเดีย ศักยภาพระดับปัจเจกและบริบททางสถานการณ์ล้วนส่งเสริมให้ผู้นำรุ่นแรกตามรัฐธรรมนูญ ดำรงตำแหน่งหลายสมัย ทั้งนายกรัฐมนตรี (ค.ศ.1947-64) และประธานาธิบดี (ค.ศ.1950-62) รวมถึงเป็น

¹⁰ All India Trinamool Congress (AITC) นิยมเรียก Trinamool Congress ก่อตั้ง ค.ศ.1998 ฐานเสียงรัฐเบงกอล ตะวันตก

¹¹ AAP ย่อมาจาก Aam Aadmi Party ก่อตั้ง ค.ศ.2012 ฐานเสียงกรุงเดลี และ ค.ศ.2022 ขยายไปรัฐปัญจาบ รัฐกัว

ความรุ่งโรจน์ของพรรค INC ที่อยู่คู่กับการเมืองการปกครองอินเดีย

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 2 (13 มิถุนายน ค.ศ.1962-67) ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 3 ค.ศ.1962 คือ ศรี ดร.สาร์เวปल्ली ราฮาคุชณัน (Shri Dr. Sarvepalli Radhakrishnan, ค.ศ.1888-1975) ตามประวัตินั้น มาจากตระกูลวรรณะพราหมณ์ เป็นนักปรัชญาชาวฮินดูที่มีชื่อเสียง เป็นรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยช่วงทศวรรษ 1930-40 เมื่อสถาปนารัฐธรรมนูญฯ ได้เป็นรองประธานาธิบดีรายที่ 1 (ค.ศ.1952-62) และประธานาธิบดี ตามลำดับ (Vice President of India 2022) ในระหว่างนั้น ก็ได้มีการเสนอให้วันเกิดของท่าน 5 กันยายน เป็นวันครูแห่งชาติ ตั้งแต่ ค.ศ.1962 นอกจากนี้ ยังมีผลงานเป็นหนังสือด้านปรัชญาศาสนาอีกหลายเล่ม

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 3 ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 4 ค.ศ.1967 (13 มิถุนายน ค.ศ.1967 ถึง 3 มิถุนายน ค.ศ.1969) คือ ดร.ซาคีร์ ฮุสเซน (Dr. Zakir Hussain, ค.ศ.1897-1969) เป็นตระกูลขุนนางปาทานจากโคเบอร์ (อัฟกานิสถาน ปากีสถาน) ที่เข้ามาในอินเดียราวคริสต์ศตวรรษที่ 18 ซึ่งท่านเกิดที่ไฮเดอราบาด รัฐเตลังคานาปัจจุบัน ในทศวรรษ 1920 ได้เข้าร่วมกับคณาจารย์และนักศึกษาก่อตั้ง National Muslim University (Jamia Millia Islamia) ต่อมาเรียนจบปริญญาเอกสาขาเศรษฐศาสตร์จากเยอรมัน และในช่วง ค.ศ.1948-56 เป็นรองอธิการบดีมหาวิทยาลัย กระทั่งเข้าสู่วงการเมือง เป็นผู้ว่าการรัฐพิหารรายที่ 4 (All India Congress Committee 2022) เป็นรองประธานาธิบดีรายที่ 2 (ค.ศ.1962-67) และประธานาธิบดี ซึ่งท่านเป็นผู้สมัครอิสระ แต่ได้รับการสนับสนุนจากพรรค JP (Janata Party, ค.ศ.1977-2013)

ผู้เขียนวิเคราะห์ว่า (ก) อินเดียมีประธานาธิบดีรายแรกที่นับถือศาสนาอิสลาม ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการมีผู้แทนจากชุมชนมุสลิม เปิดพื้นที่ให้กับสังคมพหุลักษณะของอินเดีย (ข) แนวโน้มของผู้นำยังคงเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะสามัญอย่างเพียบพร้อม ยังคงมุ่งเน้นความเป็นนักวิชาการมหาวิทยาลัยและผู้ทรงภูมิ ขณะเดียวกัน ก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นให้กับสายผู้ว่าการรัฐได้เข้าสู่ตำแหน่งรองประธานาธิบดี

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 4 ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 5 ค.ศ.1969 (3 มิถุนายน ถึง 20 กรกฎาคม ค.ศ.1969 และ 24 สิงหาคม ค.ศ.1969-74) คือ ศรี วราหะกิรี เวนกัทฐิ คิริ (Shri Varahagiri Venkata Giri, ค.ศ.1894-1980) ท่านเกิดที่รัฐโอฑิศา พูดภาษาเตลุกู (Telugu) ครอบครัวเป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมือง เรียนจบกฎหมายที่ไอร์แลนด์ ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้พบกับมหาตมา คานธี และได้ร่วมงานอาสาสมัคร เมื่อกลับอินเดียก็เริ่มทำงานในศาล จากนั้นได้เข้าร่วมกับพรรค INC ทำให้ ค.ศ.1956-67 เป็นผู้ว่าการรัฐ กระทั่งได้เป็นรองประธานาธิบดีรายที่ 3 (ค.ศ.1967-69) และประธานาธิบดีตามลำดับ (Vice President of India 2022)

ผู้เขียนวิเคราะห์ว่า (ก) ตลอดสามทศวรรษ ได้เห็นขนบธรรมเนียมของการเป็นรองประธานาธิบดีก่อนการเป็นประธานาธิบดี (ข) คุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีความเพียบพร้อมทั้งคุณลักษณะสามัญและแบบบารมี ซึ่งมีมูลฐานจากการเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม (ค) เป็นจุดเริ่มต้นของสายงานศาล ที่ได้เข้าสู่ตำแหน่ง

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 5 ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 6 ค.ศ.1974 (24 สิงหาคม ค.ศ. 1974 ถึง 11 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1977) คือ ดร.ฟัครุดดีน อะลี อะห์มัด (Dr. Fakhruddin Ali Ahmed, ค.ศ.1905-77) ท่านเกิดที่กรุงเดลี ตระกูลสืบเชื้อสายขุนนางสุลต่านและมีพื้นเพมาจากรัฐฮัสสัม อินเดียตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เป็นประธานาธิบดีที่นับถือศาสนาอิสลามรายที่ 2 ตามประวัตินั้น ทศวรรษ 1940 ท่านเป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองและร่วมกับพรรค INC ต่อมาเป็นสมาชิกราชยสภาและโลกสภา (Lok Sabha n.d.) กระทั่งได้เป็นประธานาธิบดี แต่ท่านถึงแก่อสัญกรรมที่ประเทศเมียนมาขณะดำรงตำแหน่ง

ผู้เขียนวิเคราะห์ว่า (ก) การเปิดพื้นที่เกิดความชัดเจนให้กับผู้แทนจากสังคมพหุลักษณะ โดยเฉพาะพหุศาสนา (ข) องค์กรของคุณลักษณะภาวะผู้นำ ถือเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะสามัญอย่างเพียบพร้อม

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 6 (25 กรกฎาคม ค.ศ.1977-82) ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 7 ค.ศ.1977 คือ ศรี นีลัม สันจีว เรดดี (Shri Neelam Sanjiva Reddy, ค.ศ.1913-96) ซึ่งเรดดีเป็นวาระย่อยที่เก่าแก่ของวาระกษัตริย์ในอินเดียใต้และพูดภาษาเตลูกู ท่านเกิดที่รัฐอานธรประเทศ ตระกูลมีบทบาททางการเมืองและท่านเริ่มต้นกับพรรค INC ขณะที่สถาปนารัฐอานธรประเทศ 1 พฤศจิกายน ค.ศ.1956 ก็ได้เป็นมุขมนตรีรายแรกและเป็น 2 สมัย (Elections.in 2020b) ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งสำคัญในรัฐบาล กระทั่งได้เป็นประธานาธิบดี ขณะที่ผู้ร่วมชิงตำแหน่งทั้งหมดไม่ผ่านคุณสมบัติ

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 7 (25 กรกฎาคม ค.ศ.1982-87) ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 8 ค.ศ.1982 คือ ท่านกิอานี¹² เยล สิงห์ (Giani Zail Singh, ค.ศ.1916-94) ถือเป็นประธานาธิบดีรายแรกที่เป็นผู้แทนชุมชนซิกข์จากรัฐปัญจาบ โดยที่ไม่ได้มาจากตระกูลขุนนาง โดยหลังจากการแบ่งแยกประเทศอินเดียกับประเทศปากีสถาน ค.ศ.1947¹³ ได้เริ่มต้นเป็นรัฐมนตรีของปัญจาบ และราชยสภา ต่อมาถูกจำคุกด้วยเหตุทางการเมือง เมื่อสถาปนารัฐปัญจาบ ค.ศ.1966 ได้เป็นผู้ว่าการรัฐปัญจาบรายที่ 9 (ค.ศ.1972-77) ต่อมาได้เป็น

¹² “กิอานี” ตามภาษาปัญจาบ แปลว่า ผู้มีปัญญาญาณ มาจาก “กิอาน” แปลว่า ปัญญาญาณ แต่กิอานีใช้เฉพาะเจาะจง คือ ศาสนาจารย์ที่ศึกษาครุครั้นธำฮิบตามหลักศาสนาซิกข์ (คล้ายเปรียญธรรม) ซึ่งเป็นศาสนาไม่มีระบบวรรณะ ไม่มีนักบวช

¹³ Patiala and East Punjab States Union (PEPSU) ก่อตั้งขึ้นหลังจากดินแดนปัญจาบถูกแบ่งแยกตามเขตอินเดียกับเขตปากีสถาน เฉพาะปัญจาบตะวันออก (อินเดีย) คณะผู้แทนราชวงศ์และผู้นำท้องถิ่นร่วมกันขับเคื้อนการสถาปนารัฐแห่งซิกข์ แต่ภายหลังได้เปลี่ยนเป็นรัฐปัญจาบและสถาปนารัฐ ค.ศ.1966 (Gandhi 2015, 357-358)

สมาชิกลोकสภา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในสมัยรัฐบาลอินทิรา (India Today 2015) กระทั่งเป็นประธานาธิบดี

ในระหว่างตำแหน่งนั้น ค.ศ.1984 เกิดเหตุความไม่สงบในรัฐปัญจาบ ซึ่งท่านถูกตรวจสอบ ขณะที่นายกรัฐมนตรีออกคำสั่ง “Operation Blue Star” (ปฏิบัติการดาวสีน้ำเงิน) ให้กระชับพื้นที่ ณ บัลลังก์แห่งอำนาจของศาสนาซิกข์ ได้สังหารผู้ต่อต้านที่หลบอยู่ภายใน ปฏิบัติการนั้นถือว่าไม่เคารพต่อศาสนา มีประเด็นเรื่องอำนาจทางกองทัพเป็นของประธานาธิบดีหรือนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ ยังก่อผลกระทบอีกหลายเรื่อง โดยเฉพาะวันที่ 31 ตุลาคม ชาวซิกข์ลอบสังหารศรีมตี อินทิรา คานธี (Smt. Indira Gandhi, ค.ศ. 1917-84) และยิ่งผลให้เกิดจลาจลต่อชาวซิกข์ กระทั่งประธานาธิบดีประกาศแต่งตั้งศรี ราจีฟ คานธี (Shri Rajiv Gandhi, ค.ศ.1944-89) เป็นนายกรัฐมนตรีรายที่ 6

ผู้เขียนวิเคราะห์ว่า (ก) เป็นครั้งแรกที่มีประธานาธิบดีนับถือศาสนาซิกข์และพูดภาษาปัญจาบ ถือเป็นการเปิดพื้นที่อย่างชัดเจนให้กับสังคมพหุลักษณะ (ข) การเป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะสามัญที่เด่นในเรื่องการเป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองและสังคม แต่เป็นครั้งแรกที่ประธานาธิบดีไม่เน้นภาวะผู้นำแบบบาร์มี มุ่งให้น้ำหนักกับการเป็นผู้แทนทางสังคมและศาสนาแทน ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากการได้เชิดชูชุมชนมุสลิมมาแล้ว

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 8 (25 กรกฎาคม ค.ศ.1987-92) ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 9 ค.ศ.1987 คือ ศรี รามสวามี เวนกะฐะรมณ์ (Shri Ramaswamy Venkataraman, ค.ศ. 1910-2009) ท่านเป็นชาวทมิฬและเรียนจบสาขากฎหมาย เศรษฐศาสตร์ ส่วนด้านการเมือง เริ่มต้นเป็นสมาชิกร่างฯ สมาชิกโลกสภาตั้งแต่การเลือกตั้งโลกสภาครั้งแรก รวมถึงได้เป็นรัฐมนตรีในสมัยรัฐบาลอินทิรา กระทั่งได้เป็นรองประธานาธิบดีรายที่ 7 (ค.ศ. 1984-87) และประธานาธิบดี ตามลำดับ (Vice President of India 2022)

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 9 (25 กรกฎาคม 1992-97) ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 10 ค.ศ.1992 คือ ศรี ดร.ศันการ์ ดยาล ศะร์มา (Shri Dr. Shankar Dayal Sharma, ค.ศ. 1918-99) ท่านจบปริญญาเอกสาขากฎหมายจากอังกฤษ เกิดที่โกลาและเป็นผู้ว่าการรัฐโกลาครั้งแรก ค.ศ.1952-56 (ค.ศ.1956 สถาปนารัฐมัธยมประเทศ) และเป็นประธานพรรค INC จากนั้น ทศวรรษ 1980 เป็นผู้ว่าการรัฐ (India Today 2018) กระทั่งได้เป็นรองประธานาธิบดีรายที่ 8 (ค.ศ.1987-92) และประธานาธิบดี ตามลำดับ

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 10 (25 กรกฎาคม ค.ศ.1997-2002) ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 11 ค.ศ.1997 คือ ศรี เค.อาร์. นารายะณัน (Shri K.R. Narayanan, ค.ศ.1920-2005) ท่านมาจากวรรณะดลิต รัฐเกรละ เรียนจบสาขาภาษาอังกฤษ ได้รับทุนบริษัททาทา (Tata) ไปเรียนรัฐศาสตร์ที่อังกฤษ ต่อมาได้เป็นนักการทูต ระหว่างภารกิจที่กรุงย่างกุ้ง ก็ได้สมรสกับสตรีท้องถิ่น ซึ่งได้เปลี่ยนไปถือสัญชาติอินเดีย (India Today 2016) ต่อมา

เป็นสมาชิกโลกสภา กระทั่งได้เป็นรองประธานาธิบดีรายที่ 9 (ค.ศ.1992-97) และประธานาธิบดี

ผู้เขียนวิเคราะห์ว่า (ก) เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองอินเดียที่ได้เลือกตั้งบุคคลจาก SC (ตามรัฐธรรมนูญฯ) นั่นคือ วรรณะดลิต ซึ่งเป็นทั้งรองประธานาธิบดีและประธานาธิบดีตามลำดับ (ข) ความชัดเจนที่ไม่จำเป็นต้องเลือกผู้นำแบบบารมี แต่มุ่งส่งเสริมการเป็นผู้แทนทางสังคมให้เป็นสาระสำคัญ (ค) ถือเป็นจุดเริ่มต้นของลักษณะผู้นำที่น่าอัศจรรย์ มุ่งสร้างปณิธานทางสังคม ส่งเสริมให้ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นการส่งสัญญาณอีกครั้งหนึ่งให้กับสังคมได้รู้ว่า มีการเปิดโอกาสและพื้นที่ให้กับชนทุกกลุ่มของอินเดีย

การวิเคราะห์การเลือกตั้งประธานาธิบดีอินเดียในระยะแรก

ประการที่ 1 ในห้วงกึ่งศตวรรษแรก พรรคฝ่ายรัฐบาลและนายกรัฐมนตรีถือเป็นกลไกสำคัญที่สนับสนุนให้บุคคลเข้าสู่ตำแหน่งรองประธานาธิบดีก่อนแล้วตามด้วยการเป็นประธานาธิบดี โดยคัดสรรบุคคลที่มีคุณลักษณะสามัญ นั่นคือ เคยได้สร้างคุณูปการให้กับพรรค รัฐ ประเทศ และเคยดำรงตำแหน่งต่าง ๆ

แต่ข้อเด่นของการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคือ 9 ราย จาก 10 ราย ไม่ดำรงตำแหน่งต่อเป็นสมัยที่สอง ยกเว้นรายแรก จึงได้กลายเป็นแนวคิดจารีตของการไม่ดำรงตำแหน่งต่อ รุ่นหลังไม่เป็นคู่แข่งกับรายแรก

ประการที่ 2 ผู้นำที่มีคุณลักษณะสามัญอยู่แล้วจะได้รับการสนับสนุน ได้แก่ (ก) เคยมีบทบาทสำคัญและมีประสบการณ์ทางการเมืองการปกครอง (ข) เคยดำรงตำแหน่งระดับผู้บริหารจากสภาทั้งสาม (ค) เกี่ยวข้องกับทศวรรษ 1940-50 ที่อินเดียกำลังเปลี่ยนผ่านระหว่างสมัยบริติช ราช กับการสร้างรัฐชาติอินเดียหนึ่งเดียว (ง) การศึกษาและอาชีพผูกพันกับนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ปรัชญาศาสนา

ประการที่ 3 องค์กรรวมของตำแหน่งประธานาธิบดีถือว่ามีความครบถ้วน สามารถสะท้อนสังคมพหุลักษณะและความเป็นท้องถิ่น แม้ว่าส่วนใหญ่จะมาจากอินเดียใต้ก็ตาม ขณะเดียวกัน ก็สามารถผสมผสานพื้นฐานทางสังคม วรรณะ เชื้อสายตระกูลขุนนางและครอบครัวสามัญชนจากชนบท แต่กระนั้น ประธานาธิบดีในช่วงกึ่งศตวรรษแรกล้วนเป็นบุรุษ (กรณีสตรี นายกรัฐมนตรีรายที่ 3 ศรีมตี อินทிரா ค.ศ.1967-77 และ ค.ศ.1980-84) เป็นการยากที่จะเลือกสตรีให้ดำรงตำแหน่งระดับสูงคู่กัน

ตารางที่ 1 ทำเนียบประธานาธิบดีอินเดีย ระยะที่ 1 (การเลือกตั้งครั้งที่ 1-11)

ลำดับการเลือกตั้ง ครั้งที่/ปี ค.ศ./ลำดับ	ประธานาธิบดีอินเดีย ถิ่นฐานและภูมิหลังตัวอย่างที่เด่น	ตัวอย่างตำแหน่งหน้าที่ (คุณลักษณะผู้นำ)	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> 1950 รายที่ 1 สมัย 1 เสนอโดยสภาฯ ครั้ง 1-2 1952, 1957 สมัย 2-3 โดยพรรค INC (ฝ่ายรัฐบาล) 	ศรี ดร.ราเชนดรา ประสาท ถิ่น: รัฐพิหาร ภูมิ: นิติศาสตร์, นักต่อสู้-ร่วมงานทนายคนดี	<ul style="list-style-type: none"> รมต.เกษตร ประธานพรรค INC 	ฮินดู (1)
ครั้ง 3 1962 รายที่ 2 โดยเป็นผู้สมัครอิสระ	ศรี ดร.สรวะปัลลี ราจากฤษณะ ถิ่น: อินเดียใต้-รัฐทมิฬนาฑู ภูมิ: วรณะพราหมณ์, อาจารย์-ปรัชญา ศาสนา	<ul style="list-style-type: none"> รองประธานาธิบดีที่ รายที่ 1 สมัย 1-2 นักการทูต, รองอธิการบดี 	ฮินดู (2)
ครั้ง 4 1967 รายที่ 3 โดยเป็นผู้สมัครอิสระ	ดร.ชาگیر ฮุสเซน ถิ่น: อินเดียใต้-รัฐเทรังกานา (ไฮเดอราบาด) ภูมิ: เชื้อสายขุนนาง, อาจารย์-เศรษฐศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> รองประธานาธิบดี รายที่ 2 ผู้ว่าการรัฐ, รองอธิการบดี 	มุสลิม (1)
ครั้ง 5 1969 รายที่ 4 โดยเป็นผู้สมัครอิสระ	ศรี วราฮะคีรี เวณกัฏ คีรี ถิ่น: รัฐโอฑิศา ภูมิ: นิติศาสตร์-ศาล	<ul style="list-style-type: none"> รองประธานาธิบดี รายที่ 3 ผู้ว่าการรัฐ 	ฮินดู (3)
ครั้ง 6 1974 รายที่ 5 โดยพรรค INC (ฝ่ายรัฐบาล)	ดร.ฟักรุদ্ดิน อะลี อะห์มัด ถิ่น: กรุงเดลีและรัฐอัสดัม ภูมิ: เชื้อสายสุลต่าน, นิติศาสตร์, นักต่อสู้	<ul style="list-style-type: none"> รมต. โลกสภา, ราชยสภา, วิชาน สภา 	มุสลิม (2)
ครั้ง 7 1977 รายที่ 6 โดยพรรค JP และไม่มีคูชิง	ศรี นิลัม สันชีว์ เรดดี ถิ่น: อินเดียใต้-รัฐอานธรประเทศ ภูมิ: วรณะกษัตริย์, นักต่อสู้-ร่วมงานทนาย คนดี	<ul style="list-style-type: none"> คู่ชิงประธานาธิบดีครั้งที่ 5 1969 วิชานสภา-มุขมนตรี, โลก สภา ราชยสภา ประธานพรรค INC 	ฮินดู (4), อายุ น้อย ที่สุด 75 ปี
ครั้ง 8 1982 รายที่ 7 โดยพรรค INC (ฝ่ายรัฐบาล)	กิอานี เนล สิงห์ ถิ่น: รัฐปัญจาบ ภูมิ: กิอานี-ศาสนาจารย์	<ul style="list-style-type: none"> รมต.มหาดไทย, ผู้ว่าการรัฐ 	ซิกข์ (1)
ครั้ง 9 1987 รายที่ 8 โดยพรรค INC (ฝ่ายรัฐบาล)	ศรี รามสวามี เวณกะฐะรมณ์ ถิ่น: อินเดียใต้-รัฐทมิฬนาฑู ภูมิ: นิติศาสตร์-ศาล	<ul style="list-style-type: none"> รองประธานาธิบดี รายที่ 7 รมต.มหาดไทย กลาโหม คลัง สภาฯ, โลกสภา, วิชาน สภา 	ฮินดู (5)
ครั้ง 10 1992 รายที่ 9 โดยพรรค INC (ฝ่ายรัฐบาล)	ศรี ดร.คันกร์ ดยาล ศะรมา ถิ่น: รัฐมัลยาประเทศ ภูมิ: วรณะพราหมณ์, ภาษาศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> รองประธานาธิบดี รายที่ 8 ประธานพรรค INC ผู้ว่าการรัฐ, มุขมนตรี 	ฮินดู (6)
ครั้ง 11 1997 รายที่ 10 โดยพรรค INC (ฝ่ายรัฐบาล)	ศรี เค.อาร์. นารายณะ ถิ่น: อินเดียใต้-รัฐเกรละ ภูมิ: วรณะดลิต SC, นักหนังสือพิมพ์, นักการทูต	<ul style="list-style-type: none"> รองประธานาธิบดี รายที่ 9 โลกสภา 	ฮินดู (7) ดลิต SC (1)

หมายเหตุ: ผู้เขียนประมวลข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

ระยะปัจจุบัน ประธานาธิบดีอินเดียในสองทศวรรษ (หลัง ค.ศ.2000)

ตั้งแต่การเลือกตั้งประธานาธิบดีอินเดีย ครั้งที่ 12 ค.ศ.2002 เป็นต้นมา ได้เริ่มต้นรูปแบบการเสนอชื่อผู้สมัครชิงตำแหน่งทั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีโดยอาศัยมติของฝ่ายพันธมิตรพรรคการเมือง ขณะเดียวกัน ก็ได้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนขนบนิยมของการพิจารณาคุณลักษณะภาวะผู้นำที่จะดำรงตำแหน่ง กล่าวคือ มติที่ 1 การเข้าสู่ตำแหน่งประธานาธิบดี ไม่จำเป็นต้องเป็นรองประธานาธิบดีมาก่อน ซึ่งเคยนำร่องไว้แล้ว (ข) พรรคฝ่ายค้าน (ฝ่าย NDA) เสนอชื่อแล้วได้รับการเลือกตั้ง กรณีรายที่ 11 เป็นครั้งแรก มติที่ 2 การมุ่งค้นหาอัตลักษณ์ที่น่าสนใจ มีพื้นฐานทางสังคมที่สะท้อนสังคมพหุลักษณะ ปณิธานทางสังคม รายละเอียดดังนี้

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 11 (25 กรกฎาคม ค.ศ.2002-07) ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 12 ค.ศ.2002 คือ ดร. เอ.พี.เจ. अब्दुล กาลาม (Dr. A.P.J. Abdul Kalam, ค.ศ.1931-2015) เป็นชาวทมิฬและเป็นชาวมุสลิม ซึ่งไม่ได้อยู่ในวงการเมือง เสนอชื่อโดยฝ่าย NDA พรรค BJP ท่านเป็นวิศวกรอวกาศ อุทิศตนให้กับภารกิจด้านอวกาศอินเดีย เป็นที่รู้จักกันว่า “บุรุษชีปนาวุธแห่งอินเดีย” (Missile Man of India) และเป็นประธานาธิบดีแรกจากสาขาวิทยาศาสตร์ การที่ท่านร่วมสนทนาและสนใจสิ่งประดิษฐ์ของเยาวชน ได้นำมาสู่สมญานาม “ประธานาธิบดีของประชาชน”

ผู้เขียนวิเคราะห์ว่า (ก) บริบทสำคัญคือ เป็นครั้งแรกที่มีการเสนอชื่อผู้ชิงตำแหน่งโดยฝ่ายค้าน NDA ซึ่งได้รับการเลือกตั้ง¹⁴ (ข) หลังทศวรรษ 2000 มีประธานาธิบดีนักวิทยาศาสตร์เป็นครั้งแรก เป็นผู้แทนจากชุมชนมุสลิมรายที่ 3 (ค) ไม่จำเป็นต้องดำรงตำแหน่งรองประธานาธิบดีก่อน (ง) ผู้นำมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจ ปฏิบัติภารกิจที่นำไปสู่การสร้างแรงกระเพื่อมทางสังคม เป็นครั้งแรกที่ได้มีการยกย่องว่า “ประธานาธิบดีของประชาชน” ถือเป็นบุคคลต้นแบบของอินเดียโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้เริ่มต้นขึ้น เป็นที่ประจักษ์แล้ว ผลักดันให้เกิดการสร้างปณิธานทางสังคมผ่านตำแหน่งประธานาธิบดี

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 12 (25 กรกฎาคม ค.ศ.2007-12) ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 13 ค.ศ.2007 คือ ศรีมตี प्रतिभा देविसिंह पाटिल (Smt. Pratibha Devisingh Patil, ค.ศ. 1934) ท่านเรียนจบสาขาการศึกษาและกฎหมาย ในช่วงทศวรรษ 1960-90 เป็นสมาชิกวิธานสมาธิธรรมราชปุระ เป็นสมาชิกและรองประธานราชยสภา เป็นสมาชิกโลกสภา เป็นผู้ว่าการรัฐราชสถานรายที่ 17 (India, Office of Smt. Pratibha Devisingh Patil n.d.)

¹⁴ คู่ชิงตำแหน่ง เป็นสตรีรายแรก เคยทำงานในกองทัพ เป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองในทศวรรษ 1940 เสนอโดยพรรค Communist Party of India (Marxist) หรือย่อ CPI(M) ก่อตั้ง ค.ศ.1964 หลังทศวรรษ 2010 มีฐานเสียงเฉพาะในอินเดียใต้

กระทิงพรรค INC ฝ่ายรัฐบาล UPA เสนอชื่อเป็นประธานาธิบดี

ผู้เขียนวิเคราะห์ว่า (ก) ประธานาธิบดีอินเดียเป็นสตรีรายแรก หลังจากที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นสตรีมาก่อน ทั้งสองตำแหน่งห่างกันราว 3 ทศวรรษ (ข) ผู้นำมีคุณลักษณะสามัญและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ การมีผู้นำจากกลุ่มสตรี ถือเป็นการส่งเสริมภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจ เป็นการให้คุณค่ากับการมีผู้แทนทางสังคม รวมถึงเป็นการส่งเสริมในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 13 (25 กรกฎาคม ค.ศ.2012-17) ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 14 ค.ศ.2012 คือ ศรี ปรณับ มุขรจี (Shri Pranab Mukherjee, ค.ศ.1935-2020) เสนอชื่อโดยพรรค INC ฝ่ายรัฐบาล UPA และได้ค่าคะแนนเสียง 713,763 ร้อยละ 69.31 จาก 1,029,750 (ได้ 3,094 คะแนนจากทั้งสามสภาที่ลงคะแนนจริง 4,578 คะแนน) (IANS 2012) ท่านมาจากครอบครัวนักการเมืองและวรรณะพราหมณ์ รัฐเบงกอลตะวันตก เข้าวงการเมืองตั้งแต่ทศวรรษ 1960 โลกสภาและราชยสภา ได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังทั้งรัฐบาลอินทราและรัฐบาลมันโมฮัน

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 14 (25 กรกฎาคม ค.ศ.2017-22) ผลการเลือกตั้งครั้งที่ 15 ค.ศ.2017 คือ ศรี ราม นาถ โกวินด์ (Shri Ram Nath Kovind, ค.ศ.1945) ท่านเรียนจบกฎหมายที่รัฐอุตตรประเทศและทำงานด้านตุลาการที่ศาลสูงสุดกรุงเดลี 16 ปี จากนั้นร่วมงานกับพรรค BJP ได้เป็นสมาชิกราชยสภาและผู้นำการรัฐพิหารรายที่ 26 ขณะเดียวกัน ก็เป็นประธาน Scheduled Caste Morcha ทำงานด้านสังคมและวรรณะ (The Rashtrapati Bhavan 2022)

จากการเสนอชื่อโดยฝ่ายรัฐบาล NDA ทำให้เป็นสมาชิกพรรค BJP รายแรกที่ได้เป็นประธานาธิบดีและเป็นรายแรกจากรัฐอุตตรประเทศ ได้คะแนนจากวิธานสภา 2,930 คะแนน (จาก 4,851 คะแนน) ได้คะแนนจากโลกสภาและราชยสภา 522 คะแนน (จาก 776 คะแนน) ดังนั้น จึงได้ค่าคะแนนเสียง 702,044 ร้อยละ 65.6 (Hebbbar 2017) อย่างไรก็ตาม สาธารณชนทั่วโลกให้ความสนใจเรื่องที่อินเดียเลือกประธานาธิบดีจากวรรณะดลิต แม้ว่าจะเป็นรายที่ 2 แล้วก็ตาม (ระยะเวลาห่างกัน 2 ทศวรรษ จากรายที่ 10 ค.ศ. 1997) อนึ่ง คู่ชิงตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นสตรีจากรัฐพิหาร เสนอชื่อโดยพรรค INC ฝ่ายค้าน UPA

ประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 15 ดำรงตำแหน่ง 25 กรกฎาคม ค.ศ.2022 และกำหนดหมดวาระ 25 กรกฎาคม ค.ศ.2027 จากผลการเลือกตั้งครั้งที่ 16 ค.ศ.2022 คือ ศรีมตี เดรา-ปดี มุร์มู (Smt. Draupadi Murmu, ค.ศ.1958) วัย 64 ปี

สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ ขอนำเสนอรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

การเสนอชื่อผู้ชิงตำแหน่ง : ศรี ยัศวันต์ สินฮา (Shri Yashwant Sinha, ค.ศ.1937) นักการเมืองอาวุโส เสนอโดย 17 พรรคฝ่ายค้าน UPA (18 มิถุนายน) ทำนมาจากตระกูล กายสละ (อาลักษณ์) รัฐพิหาร เรียนจบบัณฑิตศึกษาศาสารัฐศาสตร์ เป็นอาจารย์และทำงานกับรัฐพิหาร ส่วนทศวรรษ 1980 เป็นเลขาธิการพรรคและสมาชิกกรายสภา ต่อมา เป็นโฆษกพรรค BJP ค.ศ.1996 และสมาชิกโลกสภา รัฐมหารัษฏร์ ตลอดจนเคยเป็น รัฐมนตรีหลายสมัย ปัจจุบันเป็นรองประธานพรรค TMC ค.ศ.2021 (Bose 2022)

เมื่อพรรค BJP ฝ่ายรัฐบาล NDA (21 มิถุนายน) ประกาศชื่อศรีมตี มุร์มู เป็นผู้ชิง ตำแหน่ง ซึ่งครอบครัวของท่านเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ “สันตลี” (Santhali) หนึ่งในอาদিวาสิ หรือชนพื้นเมืองรัฐโอฑิศา เรียนจบจาก Ramadevi Women’s College และเป็นครู ชนบทที่ Shri Aurobindo Integral Education Centre จากนั้น ทศวรรษ 2000 ได้เป็น สมาชิกวิธานสภาในนามพรรค BJP กระทั่ง ค.ศ.2015 ได้เป็นผู้ว่าการรัฐมหารัษฏร์รายที่ 9 ซึ่งเป็นสตรีรายแรกของรัฐ (The President of India 2022)

ผลคะแนน : เมื่อ 18 กรกฎาคม ค.ศ.2022 คณะผู้เลือกตั้งใช้สิทธิจริงจากสามสภา 4,796 ราย ร้อยละ 99.18 แบ่งเป็น (ก) สมาชิกรัฐสภา ทั้งโลกสภาและราชยสภาใช้สิทธิ 763 ราย จาก 771 ราย ร้อยละ 98.9 (ข) สมาชิกวิธานสภา ใช้สิทธิ 3,991 ราย จาก 4,025 ราย ร้อยละ 99.1 ซึ่งวิธานสภาที่ใช้สิทธิครบมี 11 รัฐ 1 ดินแดนสหภาพ (TNN 2022) ขอนำเสนอรายละเอียดการประกาศผลที่แบ่งเป็น 3 รอบในวันเดียวกัน ดังนี้

- รอบที่ 1 ได้ผลเฉพาะสมาชิกโลกสภา ราชยสภา 763 เสียง แต่นับ 748 เสียง เป็น โฆษะ 15 เสียง ดังนั้น (ก) ศรี มุร์มู ได้รับ 540 เสียง ค่าคะแนนเสียง 378,000 รว ร้อยละ 70 (ข) ศรี สินฮา ได้รับ 208 เสียง ค่าคะแนนเสียง 145,600
- รอบที่ 2 รวมผลรอบแรกกับผลที่นับแล้วเฉพาะสมาชิกวิธานสภา 1 ใน 4 ส่วน จึงรวม 1,886 เสียง ค่าคะแนนเสียง 673,175 ดังนั้น (ก) ศรี มุร์มู ได้รับ 1,349 เสียง ค่า คะแนนเสียง 483,299 รวร้อยละ 71 (ข) ศรี สินฮา ได้รับ 537 เสียง ค่าคะแนนเสียง 189,876
- รอบที่ 3 ผลสรุป (ก) ศรี มุร์มู ได้รับ 2,161 เสียง ค่าคะแนนเสียง 577,777 ร้อยละ 69 (ข) ศรี สินฮา ได้รับ 1,058 ค่าคะแนนเสียง 2,61,062 (India Today 2022)

อัตลักษณ์เด่นของประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 15 : คุณลักษณะที่น่าอัศจรรย์ คือ (ก) เป็นสตรีรายที่ 2 ของตำแหน่งประธานาธิบดี (ข) เป็นสตรีที่มาจากชุมชนอาดิวาสิหรือ ชาติพันธุ์ดั้งเดิม รัฐโอฑิศา (ค) เป็นครั้งแรกที่ประธานาธิบดีถือกำเนิดหลังการสถาปนา รัฐธรรมนูญอินเดียฯ เข้าสู่ตำแหน่งด้วยอายุน้อยที่สุดเป็นสถิติใหม่ (ง) มุลฐานครอบครัวใน ระบบปัญจาเบตี ราช รัฐโอฑิศา (จ) มีพื้นฐานทางอาชีพเป็นครูชนบท

รองประธานาธิบดีอินเดียรายที่ 14 : ผลการเลือกตั้งรองประธานาธิบดีครั้งที่ 16 (สิงหาคม ค.ศ.2022) คือ ศรี จักดีป อันขะร์ (Shri Jagdeep Dhankhar, ค.ศ.1951) อดีตผู้ว่าการรัฐเบงกอลตะวันตก เสนอชื่อโดยพรรค BJP ฝ่ายรัฐบาล NDA ซึ่งชูแนวคิด “บุตรเกษตรกร” (**किसान पुत्र**, किसान บุตร, son of farmer) เพื่อแสดงพื้นฐานครอบครัว ขาวนารัฐราชสถาน สู่ภารกิจรองประธานาธิบดี ขณะที่คู่แข่งตำแหน่งเป็นสตรีนักเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชน ครอบครัวคาทอลิก เสนอชื่อโดยพรรค INC ฝ่ายค้าน UPA

ตารางที่ 2 ทำเนียบประธานาธิบดีอินเดีย ระยะที่ 2 (การเลือกตั้งครั้งที่ 12-15)

ลำดับการเลือกตั้ง ครั้งที่/ปี ค.ศ./ลำดับ	ประธานาธิบดีอินเดีย ถิ่นฐานและภูมิหลังตัวอย่างที่เด่น	ตัวอย่างตำแหน่งหน้าที่ (คุณลักษณะผู้นำ)	หมายเหตุ
ครั้งที่ 12 2002 รายที่ 11 เสนอโดยฝ่าย NDA (ฝ่ายค้าน)	ดร. เอ.พี.เจ. อับดุล กาลาม ถิ่น: อินเดียใต้-รัฐทมิฬนาฑู ภูมิ: วิศวกรยานอวกาศ	● ที่ปรึกษาด้านวิทยาศาสตร์ นายกรัฐมนตรี และ กระทรวงกลาโหม	มุสลิม (3)
ครั้งที่ 13 2007 รายที่ 12 เสนอโดยฝ่าย UPA (ฝ่ายรัฐบาล)	ศรียะตี ปรัตติภา เดวีสิงห์ ปาฐิล ถิ่น: รัฐมหาราษฏระ (บอมเบย์) ภ.มราฐี ภูมิ: นิติศาสตร์	● ผู้ว่าการรัฐ, วิชาสนสภา ● โลกสภา, ราชยสภา	ฮินดู (8) สตรี (1)
ครั้งที่ 14 2012 รายที่ 13 เสนอโดยฝ่าย UPA (ฝ่ายรัฐบาล)	ศรี ปรมัถ มุขรจี ถิ่น: รัฐเบงกอลตะวันตก (เบงกอล) ภูมิ: วรณะพราหมณ์, อาจารย์- รัฐศาสตร์	● โลกสภา, ราชยสภา ● รมต.การต่างประเทศ คลัง กลาโหม	ฮินดู (9)
ครั้งที่ 15 2017 รายที่ 14 เสนอโดยฝ่าย NDA (ฝ่ายรัฐบาล)	ศรี ราม นาถ โกวินด์ ถิ่น: รัฐอุตตรประเทศ ภูมิ: วรณะดลิต SC, นิติศาสตร์-ศาล	● ผู้ว่าการรัฐ ● ราชยสภา	ฮินดู (10) ดลิต SC (2)
ครั้งที่ 16 2022 รายที่ 15 เสนอโดยฝ่าย NDA (ฝ่ายรัฐบาล)	ศรียะตี เดรา-ปตี มูร์มุ ถิ่น: รัฐโอฑิศา ภูมิ: อติวาสี-ชาติพันธุ์ดั้งเดิม ST, ครู ชนบท	● ผู้ว่าการรัฐ, วิชาสนสภา	ฮินดู (11), สตรี (2), กลุ่มชาติพันธุ์ ST (1) อายุน้อยที่สุด 64 ปี

บทวิเคราะห์และสรุป

การวิเคราะห์แหล่งที่มาของบุคคล สู่ตำแหน่งประธานาธิบดีอินเดีย แบ่งเป็น 2 ประการ คือ ประการที่ 1 สัมพันธ์ภาพบุคคลกับพรรคการเมือง ตามขั้นตอนการเลือกตั้ง พรรคถือเป็นมูลฐานและปัจจัยสำคัญในขั้นตอนคัดสรรบุคคล ส่วนใหญ่มาจากสภาทั้งสาม เสมือนการมีชื่ออยู่ในบัญชีอย่างไม่เป็นทางการที่รอให้ถึงโอกาส พรรคจะทราบถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำ โดยมีคุณลักษณะสามัญตามที่พึงประสงค์ ทั้งมีประสบการณ์ทางการเมืองการปกครองและได้สร้างคุณูปการให้กับประเทศชาติ ขณะเดียวกัน ฝ่ายรัฐบาลจะมีพลังและมีอิทธิพลที่สามารถวางตัวบุคคลได้ แต่กระนั้น คณะผู้เลือกตั้งทั้งสามสภายังสามารถจะเลือกบุคคลที่อาจจะไม่จำเป็นต้องมาจากฝ่ายรัฐบาลก็ได้ ในช่วงกึ่งศตวรรษแรก พรรค INC เป็นรัฐบาล มีบทบาทสูงมากในขั้นตอนการคัดสรร ส่วนในช่วงสองทศวรรษ

ปัจจุบัน พลังอำนาจส่วนใหญ่เป็นของฝ่าย NDA ที่มีพรรค BJP เป็นแกนนำ ก็ได้มามีบทบาทหลังได้เป็นฝ่ายรัฐบาล

ส่วนประการที่ 2 อัตลักษณ์ของบุคคลสัมพันธ์กับสังคมพหุลักษณะ ในช่วงกึ่งศตวรรษ รายที่ 1-6 มีคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบบารมี เพียบพร้อมด้วยคุณลักษณะสามัญ ไม่ว่าจะเป็นสถานภาพทางสังคม ความทรงภูมิ การมีชื่อเสียงในสาขาวิชาชีพ รวมทั้งสายตระกูล และวรรณะสูง แม้ว่าจะสลับเลือกขามุสลิม (รายที่ 3 ค.ศ.1967 รายที่ 5 ค.ศ.1974) ก็ตาม แต่ยังคงความพร้อมด้วยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทว่า การสลับให้ประธานาธิบดีเป็นขามุสลิม ได้ทำให้มีผู้แทนชุมชนทางศาสนา และชาวซิกข์ (รายที่ 7 ค.ศ.1982) ก็ทำให้เกิดความเด่นชัดแนวคิดเรื่องผู้แทนจากสังคมพหุลักษณะ กระทั่งการเลือกวรรณะดลิต (รายที่ 10 ค.ศ.1997) ถือเป็นการเปิดโอกาสให้ Scheduled Castes (SC) ตามรัฐธรรมนูญฯ ส่วนในช่วงสองทศวรรษนี้ มีผู้แทนสังคมพหุลักษณะชัดเจนและได้เลือกอัตลักษณ์ซ้ำอีก คือ ขามุสลิมรายที่ 3 (รายที่ 11 ค.ศ.2002) วรรณะดลิตรายที่ 2 (รายที่ 14 ค.ศ.2017) เลือกสตรีรายแรก (รายที่ 12 ค.ศ.2007) สลับด้วยวรรณะพราหมณ์ (รายที่ 13 ค.ศ.2012) กระทั่งในครั้งล่าสุด (รายที่ 15 ค.ศ.2022) ได้เลือกอัตลักษณ์ที่ยังไม่เคยเลือกมาก่อน คือ Scheduled Tribes (ST) ตามรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งเป็นทั้งอาติวาสัยรายแรกและสตรีรายที่ 2

อัตลักษณ์ของบุคคลได้สะท้อนภาพสังคมพหุลักษณะของอินเดีย ที่มีมูลฐานหลายประการผสมกัน ได้แก่ ลัทธิศาสนา ชนชั้น วรรณะชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรมย่อย เป็นการเปิดพื้นที่ให้แก่แต่ละอัตลักษณ์ได้มีโอกาสหมุนเวียนเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูงสุด จนสามารถส่งสมให้องค์รวมของสังคมพหุลักษณะในตำแหน่งประธานาธิบดีถูกทำให้เด่นชัดขึ้น นั่นคือ การเลือกตั้งผู้แทนจากสังคมพหุลักษณะเป็นประธานาธิบดีอินเดีย

การวิเคราะห์การช่วงชิงทางความคิด จากบทบาทในการเสนอชื่อผู้ชิงตำแหน่ง
เมื่อวิเคราะห์เฉพาะกรณีที่พรรคใดฝ่ายใดมีหลักการและยุทธศาสตร์ในการคัดสรรบุคคล ก็ทำให้มีสูตรคัดสรรที่เด่นชัด เมื่อสังคมได้เห็นอัตลักษณ์บุคคลที่ถูกเสนอแล้ว ก็มักจะวิพากษ์ว่า (ก) เชิดชูสังคมพหุลักษณะอย่างไร (ข) นำไปสู่ปณิธานทางสังคมอย่างไร (ค) เกิดการเปรียบเทียบระหว่างประวัติศาสตร์และอนาคต ซึ่งเป็นประเด็นที่วิพากษ์อย่างซ้ำ ๆ

พลวัตของแนวคิดของการพิจารณาคุณลักษณะภาวะผู้นำของประธานาธิบดีอินเดีย โดยพรรคและฝ่ายพันธมิตร สามารถแบ่งเป็น (ก) ระยะแรก เน้นผู้นำแบบบารมีคู่กับคุณลักษณะสามัญที่เพียบพร้อมด้านทั้งการศึกษา ประสบการณ์การทำงานเพื่อสังคม การดำรงตำแหน่งสำคัญ วรรณะและตระกูล (ข) ระยะหลัง ได้เปลี่ยนมาเน้นคุณลักษณะที่น่าอัศจรรย์ อัตลักษณ์หนึ่งทำหน้าที่แทนสังคมพหุลักษณะ ซึ่งอ้างตามรัฐธรรมนูญฯ ได้แก่ ชนชั้นวรรณะ ชาติพันธุ์ ศาสนา รวมทั้งการผสมผสานเรื่องสตรีและลักษณะอื่น

ดังนั้น ความสามารถของฝ่ายหนึ่ง ๆ จึงประกอบด้วย (ก) การคัดสรรบุคคลที่มี

คุณลักษณะที่น่าอัศจรรย์ มีนัยว่า เป็นฝ่ายที่สามารถจะช่วงชิงแนวคิดและกลายเป็นผู้นำทางความคิดได้ ซึ่งสังคมอินเดียปัจจุบันสนับสนุนให้คัดสรรคุณลักษณะที่น่าอัศจรรย์เข้าสู่ตำแหน่ง (ข) การคัดสรรบุคคลที่มุ่งเน้นอัตลักษณ์จากพหุลักษณะ ทำให้เกิดการสร้างนิยามใหม่ไปโดยปริยาย ทั้งคุณลักษณะสามัญและคุณลักษณะที่น่าอัศจรรย์ เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิดในขั้นตอนการคัดสรร

การวิเคราะห์กลไกที่ถูกปรับรูปแบบ เฉพาะชนบทรธรรมนิยม ระยะแรก (กึ่งศตวรรษแรก) ส่วนใหญ่เป็นการดำรงตำแหน่งรองประธานาธิบดี ก่อนที่จะได้รับการสนับสนุนให้เป็นประธานาธิบดี แต่ระยะหลัง เป็นการคัดสรรบุคคลใหม่ทั้งหมด ยกเว้นชนบทรธรรมนิยม เรื่องการไม่ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นสมัยที่สอง ซึ่งรายแรกเท่านั้นที่ดำรงสองสมัย

เฉพาะภาพลักษณ์องค์รวมของตำแหน่งประธานาธิบดี ในช่วงสามทศวรรษแรกนั้น มุ่งเน้นคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบบารมีและเพียบพร้อมด้วยคุณลักษณะสามัญ แต่ในช่วงสองทศวรรษปัจจุบันนี้ มุ่งเน้นการเชิดชูอัตลักษณ์และการเป็นผู้แทนจากสังคมพหุลักษณะ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้นำแบบบารมี

ดังนั้น สาระสำคัญของตำแหน่งประธานาธิบดีจึงได้กลายเป็นกลไกทางสังคม คือ (ก) ส่งเสริมการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เน้นพิจารณาเรื่องสตรี ชนชั้น วรรณะ กลุ่มชาติพันธุ์ (ข) ตำแหน่งเชิงสัญลักษณ์ในแต่ละวาระเป็นการเปิดโอกาสให้มีส่วนผสมของสังคมพหุลักษณะตามรัฐธรรมนูญอินเดียฯ ท่อย่อยเต็มให้องค์รวมเป็นพหุลักษณะ (ค) การคัดสรรอัตลักษณ์ที่ยังไม่เคยเข้าสู่ตำแหน่งมาก่อน ถือเป็นสูตรที่น่าสนใจ ผลักดันให้อัตลักษณ์ของประธานาธิบดีในช่วงสองทศวรรษปัจจุบันได้กลายเป็นคุณลักษณะที่น่าอัศจรรย์ (ง) คุณลักษณะภาวะผู้นำก็ได้ถูกปรับเปลี่ยนจากแบบบารมีที่เพียบพร้อม มาเป็นการเลือกผู้แทนจากสังคมพหุลักษณะ กระทั่งสามารถพิจารณาบุคคลที่มีคุณลักษณะที่น่าอัศจรรย์เพื่อผลักดันให้เป็นผู้นำหรือต้นแบบในการสร้างแรงบันดาลใจ มุ่งสู่การสร้างปณิธานทางสังคมและสร้างแรงกระเพื่อมเชิงสร้างสรรค์สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จ) คณะผู้เลือกตั้งในแต่ละสมัยไม่ได้ยึดติดกับกรอบเชิงจารีตเสมอไป (ฉ) การปรับรูปแบบสามารถส่งเสริมการเมืองประชาธิปไตยในชีวิตประจำวันได้ แสดงให้ทุกคนเห็นถึงสิทธิและโอกาสที่จะก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งอันหลากหลาย โดยเฉพาะตำแหน่งประธานาธิบดีอินเดีย แต่กระนั้น ยังคงที่จะต้องพิจารณาต่อไปอีกหลายทศวรรษว่าอินเดียจะพัฒนาภาพลักษณ์ของตำแหน่งดังกล่าวอย่างไร

ปัญหาและอุปสรรค

บทความนี้เป็นผลที่ได้จากการศึกษาและการจัดทำข้อมูลชุดใหญ่ที่มีรายละเอียดบริบททางการเมืองการปกครองของอินเดียหลายระดับ ผู้เขียนอาศัยระยะเวลานาน เพื่อจะติดตามเหตุการณ์ปัจจุบันทั้งระดับรัฐและระดับชาติ และเพื่อจะทำความเข้าใจ

สัมพันธ์ภาพอันหลากหลาย เช่น บุคคล-ตระกูล พรรคกับฝ่ายพันธมิตร ประวัติศาสตร์การเมือง สังคมวัฒนธรรม ซึ่งความซับซ้อนทั้งข้อมูลและเรื่องราวถือเป็นอุปสรรคของการศึกษาค้นคว้า แต่ก็ถือว่าเป็นความท้าทายที่จะได้เรียนรู้ระบบของอินเดีย ข้อมูลใหม่ ๆ จะมาตามเหตุการณ์ปัจจุบัน

References

- Anan Ganjanapan. 2012. *Chintanakan thang manutsayawitthaya laeo yon mong sangkhom Thai* [Thai Culture and Society in the Perspective of Anthropology and Sociology Studies]. 1st ed. Chiang Mai: Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University. (in Thai)
- Aphirat Kamwang. 2020. "Democratic Festivities during the Elections of 'Lok Sabha' Members of Parliament, India 2019." *Journal of Social Sciences* 50 (1): 189–216. (in Thai)
- All India Congress Committee. 2021. "Congress Sandesh". Accessed July 1, 2022. <https://inc.in/congress-sandesh/tribute/dr-zakir-husain-8th-february-1897-3rd-may-1969>.
- Bhandari, Prakash. 2013. "Rajasthan's Castes Were First Classified by British." *The Times of India*, October 17, 2013. accessed July 1, 2022. <https://timesofindia.indiatimes.com/city/jaipur/rajsthans-castes-were-first-classified-by-british/articleshow/24272494.cms>.
- Bose. Rakhi. 2022. "IAS, BJP Rebel, Modi Critic: Who Is Yashwant Sinha, The Joint Opposition Pick For President?". *Outlook*, June 23, 2022. Accessed June 23, 2022. <https://www.outlookindia.com/national/bjp-rebel-modi-critic-ias-who-is-yashwant-sinha-joint-oppn-pick-for-president--news-203709>.
- Elections.in. 2020. "President of India, Salary, Powers, Term and List of Presidents of India." Elections in India. accessed July 5, 2022. <https://www.elections.in/government/president-of-india.html>.
- Elections.in. 2020a. "West Bengal Election – Assembly & Parliamentary Constituencies". accessed July 5, 2022. <https://www.elections.in/west-bengal/>.
- Elections.in. 2020b. "List of Chief Ministers in Andhra Pradesh (1953-2019)". Accessed July 5, 2022. <https://www.elections.in/andhra-pradesh/list-of-chief-ministers.html>.
- Election Commission of India. 2022. "Announcement of Election to the Office of President of India 2022". Accessed June 9, 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=AVZjTXGSpno>.
- Gandhi, Rajmohan. 2015. *Punjab: A History from Aurangzeb to Mountbatten*. 2nd ed. New Delhi: Aleph Book Company.
- Hebbar, Nistula. 2017. "Ram Nath Kovind enters Rashtrapati Bhavan with big win." *The Hindu*, July 20, 2017. Accessed July 20, 2022. <https://www.thehindu.com/news/national/nda-candidate-ram-nath-kovind-is->

- [the-14th-president-of-india/article62053443.ece?homepage=true](https://www.indiatoday.in/india/north/story/pranab-mukherjee-elected-the-next-president-of-india-110620-2012-07-22).
- Hava, Dayan, and Chan Kwok-bun. 2012. *Charismatic Leadership in Singapore: Three Extraordinary People*. 2012th ed. New York; London: Springer.
- IAN. 2012. "Pranab Mukherjee is the next President of India." *India Today*, July 22, 2012. Accessed July 22, 2022.
<https://www.indiatoday.in/india/north/story/pranab-mukherjee-elected-the-next-president-of-india-110620-2012-07-22>.
- India, Centre for Law & Policy Research. 2017. "Constituent Assembly". Accessed July 1, 2022.
https://www.constitutionofindia.net/constitution_making_process/constituent_assembly.
- India, Centre for Law & Policy Research. 2017. "First Day in the Constituent Assembly". Accessed July 1, 2022. <https://loksabha.nic.in/constituent/facts.html>.
- India, Centre for Law & Policy Research. 2022. "Article 58" Accessed July 1, 2022.
https://www.constitutionofindia.net/constitution_of_india/the_union/articles/Article%2058.
- India, Census Population. 2022. "Religion Census 2011". Accessed July 1, 2022.
<https://www.census2011.co.in/religion.php>.
- India, Government of Uttar Pradesh. 2022. "Profile". Accessed July 1, 2022.
<https://www.up.gov.in/en/page/profile>.
- India, Ministry of Law and Justice. 2022. "The Presidential and Vice-Presidential Elections Act, 1952". Accessed July 1, 2022.
https://legislative.gov.in/sites/default/files/A1952-31_1.pdf.
- India, Ministry of Rural Development. n.d. "Caste Tribe Status of Households (Rural)". Accessed July 1, 2022.
<https://secc.gov.in/getCasteProfileRuralNationalReport.htm>.
- India, Ministry of Social Justice & Empowerment. n.d. "Chapter 2 List of Scheduled Castes, The Constitution (Scheduled Castes) Order, 1950". Accessed July 1, 2022. <https://socialjustice.gov.in/writereaddata/UploadFile/Compendium-2016.pdf>.
- India, Ministry of Tribal Affairs. 2022. "State/Union Territory-wise list of Scheduled Tribes in India". Accessed July 1, 2022.
<https://tribal.nic.in/ST/LatestListofScheduledtribes.pdf>.
- India, Office of Smt. Pratibha Devisingh Patil, n.d. "Profile" Accessed July 1, 2022.
<http://pratibhapatil.nic.in/profile.html>.
- India Today. 2015. "Remembering Giani Zail Singh: 10 facts about the only Sikh President of India". *India Today*, May 5, 2015. Accessed July 1, 2022.
<https://www.indiatoday.in/education-today/gk-current-affairs/story/giani-zail-singh-anniversary-251553-2015-05-05>.
- India Today. 2016. "Remembering KR Narayanan with 15 facts on the former President of India". *India Today*, November 9, 2016. Accessed July 1, 2022.

<https://www.indiatoday.in/education-today/gk-current-affairs/story/k-r-narayanan-349469-2016-11-09>.

India Today. 2018. “Remembering Shankar Dayal Sharma, the President of India who believed in shaming offenders with acts of kindness”. *India Today*, December 26, 2018. Accessed July 1, 2022. <https://www.indiatoday.in/education-today/gk-current-affairs/story/shankar-dayal-sharma-anniversary-1417433-2018-12-26>.

India Today. 2020. “Dr Rajendra Prasad Birth Anniversary: All about India’s first President”. *India Today*, December 3, 2020. Accessed July 1, 2022. <https://www.indiatoday.in/information/story/dr-rajendra-prasad-birth-anniversary-all-about-india-s-first-president-1746308-2020-12-03>.

India Today. 2022. “Droupadi Murmu Elected President of India”. *India Today*, July 29, 2022. Accessed July 29, 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=oPQa1Pmk2SM>.

Maluleem, Jaran. 2016. “*India suksa : kanmuang kan pokkhrong kantangprathet satsana sangkhom lae watthanatham*” [Indian Studies: Politics and Governance, External Affairs, Religion, Society and Culture]. Bangkok: Siamparitut Publishing. (in Thai)

Joy, Shemin. 2022. “BJP-led NDA better placed to win presidential elections”. *Deccan Herald*, April 9, 2022. Accessed April 9, 2022. <https://www.deccanherald.com/national/national-politics/bjp-led-nda-better-placed-to-win-presidential-elections-1099042.html>.

Kymlicka, W. 1995. *Muticultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights*. Oxford: Oxford University Press.

Lok Sabha. n.d. “Fifth Lok Sabha Member Bioprofile” Accessed July 1, 2022. https://loksabhaph.nic.in/writereaddata/biodata_1_12/1702.htm.

Majumdar, R.C., Raychaudhuri, H.C. and Datta, Kalinkar. 2009. *An Advanced History of India*. 4th ed. Chennai: Macmillan India Press.

Northouse, P.G. 2003. *Leadership: Theory and Practice*. 3rd ed. New Delhi: Sage Publication India.

Outlook India. 2022. “So who is Pratibha Devisingh Patil?”. *Outlook India*, February 3, 2022. Accessed July 1, 2022. <https://www.outlookindia.com/website/story/so-who-is-pratibha-devisingh-patil/234870>.

Panote Nantiyakoon. 2014. “*phakkanmuang nai sathanarat India*” [Political Parties in Republic of India]. Bangkok: The Fund for Development of Political Parties, Office of The Election Commission, Second printed. (in Thai)

Parikh, S. Sangeeta (editor). 2007. *Hindi-English Dictionary*. 4th ed. New Delhi: Allied Publishers.

Penthala, Thirupathi. 2017. The President of India: Powers and Duties. *IJARIE*, 3(6). 1565-69.

Roychowdhury, Adrija. 2022. “Delhi rewrite, and the ‘Harijan’ word debate”. *The Indian Express*, June 3, 2022. Accessed July 3, 2022.

- <https://indianexpress.com/article/political-pulse/delhi-rewrite-and-harijan-word-debate-7949565/>.
- Shrivastava. 2022. "Presidential polls and beyond: Why Uttar Pradesh elections are crucial?". *India Today*, July 22, 2021. Accessed July 22, 2022.
<https://www.indiatoday.in/diu/story/presidential-polls-beyond-why-uttar-pradesh-elections-are-crucial-1831194-2021-07-22>.
- Srivastava, K.B. 1994. "Tenth Presidential Election in India: An Analysis of Strategies and Issues.", *The Indian Journal of Political Science* 55(1), 63-8.
- The President of India. 2022. "Profile of the President" Accessed July 29, 2022.
<https://presidentofindia.nic.in/profile.htm>.
- The Rashtrapati Bhavan. 2022. "Former Presidents" Accessed July 29, 2022.
<https://presidentofindia.nic.in/former-presidents.htm>.
- TNN. 2022. "President Election 2022: 99% turnout in presidential poll, result on July 21". *The Times of India*, July 19, 2022. Accessed July 19, 2022.
<https://timesofindia.indiatimes.com/india/99-turnout-in-presidential-poll-result-on-july-21/articleshow/92966498.cms>.
- Vice President of India. 2022. "Former Vice Presidents" Accessed July 29, 2022.
<https://vicepresidentofindia.nic.in/former-vice-Presidents>.